

Са благословом
Архиепископа пећког
Митрополита београдско-карловачког
и Патријарха српског
Господина ИРИНЕЈА

Уређивачки одбор:

Митрополит црногорско-приморски
Амфилохије (*ћредседник*)

Епископ умировљени захумско-херцеговачки
Атанасије

Протојереј-ставрофор Владимир Вукашиновић

Монах Давид Перовић

Градимиr Станић

Зоран Вучић

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ
ПАВЛЕ

ОПШТИ ТИПИК
ПРЕКО ЦЕЛЕ ГОДИНЕ

КЊИГА ШЕСТА

ИЗДАВАЧКИ ФОНД СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ
АРХИЕПИСКОПИЈЕ БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКЕ

Београд
2010

РЕЧ УЗ ОВО ИЗДАЊЕ

Књига нашег претходника, блаженог спомена, Патријарха Павла – *Општи типик преко целе године*, настајала је током његовог вишедеценијског преданог учествовања у богослужбеном животу наше Цркве.

Од самих почетака његовог урастања у освештани поредак молитвеног живота Цркве Божије, патријарха Павла је красила љубав према богослужбеном поретку и ревност у његовом усвајању и примењивању у свакодневном животу.

Плод те љубави и такве ревности су и странице које су пред вама. Оне изворно нису писане са циљем да једног дана буду објављене као књига. Њихова основна намена била је да олакшају младом богослову, а потом монаху и свештенику, сналажење у сложеним структурама нашег богослужења. Павлова потоња просветна и архипастирска служба пробудиле су у њему, како и сам каже у свом *Уводном слову* ове књиге, решеност да ове забелешке једног дана преточи у помоћни уџбеник за духовне школе и практичан приручник за певнице наших манастирских и парохијских храмова.

Тешке и оскудне године које су за нама спречиле су га у томе. Сматрао је, скроман и састрадалан са својим народом какав је увек био, да време и снагу, као и материјална средства, треба усмеравати на друге, тада, претежније ствари.

Када су се прилике у нашој земљи, колико – толико смириле благословио је да се ове странице, коначно, објаве. Данас су оне угледале светло дана као шести том првога кола *Сабраних дела Патријарха Павла*.

Надамо се да ће сви они који се овом књигом буду служили, поред упознавања богослужбеног поретка које нам у њој доноси Патријарх Павле, из ње усвајати и *љубав* и *ревност* према светом богослужењу Троједином Богу које је, целог живота, њен аутор неговао.

На дан Св. Цара Константина
и Царице Јелене, 2010. године

Патријарх српски
†ИРИНЕЈ

УВОДНО СЛОВО

Као ђаку Сарајевске богословије постала ми је блиска мисао о томе колико на духовни живот верних утиче молитвено и лепо појање.

Током боравка у манастиру, прво као послушник, а потом као монах, приметио сам да у нашим манастирима недостају посебно богослужбени Типици из којих би монаси лакше и једноставније научили поредак богослужења. Упокојењем старијих монаха, изванредних зналаца богослужбеног благољепија и појања за певницом, а уз то непознавање Типика, условило је „осиромашење” богослужења. Слично, ако не и горе, прилике су биле и у сеоским храмовима.

Ово ме је подстакло, да за своје потребе бележим у свесци општа свакодневна богослужбена правила, без намере да она једном буду објављена као књига.

Садржај појединих поглавља Типика се временом неминовно проширивао, те се и број страница „свеске” у којој сам богослужбена правила бележио, током година повећавао. Овоме је свакако допринело и служење редовног и потпуног богослужбеног круга у манастиру. Своја појачка искуства за певницом често сам проверавао и допуњавао користећи *Велики типик* Руске православне цркве, Маркове главе и упутства из Октоиха, Минеја, Триода и других богослужбених књига, и пажљивим слушањем савета старијих монаха.

Касније, као наставник Богословије у Призрену, па потом као епископ рашко-призренски, упућујући ђаке Богословије на богослужбени поредак, увидео сам неопходност постојања приручног Типика саображеног њиховим потребама. Свакодневно сам се са чредним појцима, после Вечерње, упознавао са поретком сутрашње Јутрење, а на крају

Јутрење са поретком Вечерње тога дана. Овакво искуство умногоне је убрзало моју намеру да ову „свеску” приредим као приручник за ђаке Богословије, свестан да би приручник ове врсте свакако могао послужити и манастирима и парохијским храмовима. Поготово, ако у тим храмовима нема других Типика.

У међувремену, Свети архијерејски синод је 1984. године објавио четврто исправљено и допуњено издање *Великог типика* протојереја Василија Николајевића. У предговору овог издања Типика сам написао:

„Од рата наовамо, како у црквама и манастирима, тако и код појединаца и богослова, осећа се велика потреба за приручном књигом црквених богослужбених правила – Типиком, јер више од 40 година таква књига није издавана, а сем тога, у многим крајевима је за време рата уништена. Да би ову потребу задовољио, Свети архијерејски синод је још пре неколико година одлучио да се пресликавањем штампа Николајевићев Типик. Све до сада су вршени претходни послови око новог издања, и, ево, најзад књига излази из штампе.” После објављивања ове књиге моје белешке, мислио сам, нису биле неопходне. Међутим Николајевићев Типик је давно распродат, а Бог зна када ће следеће издање бити штампано.

Сазнавши за моју свеску, монаси манастира Острога изразили су жељу да текст прекуцају, припреме за штампу и објаве као књигу. Мишљења сам био да у годинама рата и других несрећа и недаћа које снађоше нашу Цркву и наш народ, има важнијих потреба од објављивања овог рукописа. Неопходније је било да се новац намењен за штампање Типика искористи за друге важније потребе.

Када су се прилике колико-толико смириле, почетком овога века, на тражење монаха манастира Ковиља, који су у међувремену сазнали за овај рукопис, сагласио сам се да се може приступити штампању мог рукописа Типика. При том, нисмо имали намеру да његова употреба по храмовима

замени постојеће црквене Типике. Објављивањем ове књиге желим само да помогнем појцима у бољем сналажењу за певницом у току богослужења.

Издавачки фонд Архиепископије београдско-карловачке изразио је жељу да објави овај рукопис, на чему благодарим Уређивачком одбору. Предајем га издавачу с надом да ће ово моје сочињеније бити од користи појцима за певницама, да они не само лепим него и правилним појањем узносе славу и хвалу Богу нашем и Цару нашем, Коме јединоме оне и припадају.

Васкрс 2003.

Патријарх српски
†ПАВЛЕ

ОПШТЕ ПРИМЕДБЕ

- Три су главне свакодневне црквене службе:
  - Вечерња (с њом се спајају Девети час и Повечерје),
  - Јутрења (с њом се спајају Полуноћница и Први час), и
  - Литургија (пре ње се служи Трећи и Шести час).¹

• Типик разликује свете са Малим славословљем, са Великим славословљем, Входом, Полијелејем, Бденијем, 12 великих Господњих и Богородичних празника, и Васкрсом који није у том броју него је он Празник над празницима.² *Ѣще ли славитѣ въ сѣбѣхъ коегѡ свѣтаго, емѣже славословіе, или вхѡдъ, кромѣ полѣлеа; стѣхологиѣмъ што значи: читамо=не поѣмъ.*³

• Свеноћно Бденије почиње Вечерњом, а Девети час се служи пред Малом вечерњом.⁴

• Особине 12 великих празника су што имају Претпразништво, Попразништво и Оданије.⁵

Њихов знак црвене боје имају још и:

1. Обрезање Господње
2. Ивањдан
3. Петровдан
4. Усековање

Три последња празника имају службу као свети са Бденијем, само што се Канон Богородици не узима. Још имају по један дан Попразништва. Служба Обрезања се меша са службом Светог Василија Великог.

• Храмовни свети, било у који дан да падне, служба му је као светога са Бденијем.⁶ Служба храмовном Светом, малом, допуњује се из *Општег минеја*.⁷

¹ Црквени устав, 1.

² Типик, гл. 52.

³ Понедељак Прве недеље поста по достојно на јутрењу.

⁴ Црквени устав, 1.

⁵ Црквени устав, 24.

⁶ Типик ш *храмѣхъ свѣтаго или свѣтыѡ* гл. 3 и 4.

⁷ Црквени устав, 30.

• На дан храмовног Светог, на Гóсподи **воззвáхъ**, узимају се стихире Храма као на Оданије (уместо *Октоиха*), сем ако сутрадан падне недеља, свети са Великим славословљем и више.⁸ Служба великог Светог који падне на дан храмовног пренеси се на други дан.⁹

• **Празднѣмый свѣтъй.**¹⁰

• „Свети на б“ зове се тако јер има стихире на Гóсподи **воззвáхъ** и тропаре канона на Јутрењу на б. Такви свети са црвеним знаком ☩ имају на Вечерњу своју стиховњу, на Јутрењу катавасију и Велико славословље, а са црним знаком ☩ само стихире на Гóсподи **воззвáхъ** на б и тропаре канона на б, остало као мали свети.¹¹

• Ако у недељу дође Христов празник из броја дванаест, Васкрсна служба сасвим се изоставља (сем на Сретење). Ако Богородични празник из тог броја падне у недељу, тада се његова служба меша са службом Васкрсном.

• Богородичин празник са знаком ☩ узимају се све стихире како је у *Минеју*; на Литији и на Бóгъ Гóсподь: тропар празника трипут; Канон само празнични; на Литургији по Входу: само тропар и кондак празника; али ако падне у недељу, разуме се, меша се са службом Васкрсном.¹²

• Богородичин празник са знаком ⊕ Полијелеја и Великим славословљем, као са Бденијем, после Нынѣ ѿпѣщ. љѣши само тропар празника једанпут.

• Божићњи пост (и Петровски који почиње увек у понедељак), ако падне у суботу и недељу, служба је са

⁸ *Типик ѿ храмѣхъ свѣтаго ѿли свѣтъа*, гл. 1 треће зрѣ.

⁹ *Типик* гл. 1, четврто зрѣ.

¹⁰ Ирмологија пред стихове песама канона, види *Типик* гл. 18.

¹¹ *Црквени устав*, 36.

Са црвеним знаком ☩ обележен је Свети Апостол Лука (18. октобар), а наведен му је Полијелеј. Исто и Свети Апостол Јаков Зеведејев (30. април). А са знаком ⊕ Сабор светих дванаест Апостола (30. јуни), а без Полијелеја.

¹² *Црквени устав*, 29.

Богъ Гѡсподь: почне ли у остале дане служба је са ѿмладѡи и поклонима као уз Велики пост. На Јутрењу: тројични тропари и тројични свјетилан. Тад се служе и Часови и читају међучасија.¹³ Литургија се тог дана, кад почне пост са Алмладѡи, не служи.¹⁴

- Петровски пост, почне ли на Светог с Великим славословљем, служба је са **Богъ Гѡсподь**. Ако ли на малог Светог, служба је са ѿмладѡи; без Литургије.¹⁵

- У Божићњем, Петровском и Госпојинском посту, када се напомињу ѿмладѡи, или свети нема тропара,¹⁶ ако хоће настојатељ,¹⁷ служба је с тројичним тропарима (сем у суботу и недељу), поклонима и свим осталим као уз Велики пост. Ако свети нема кондака, узима се мученичан гласа (из другог сједална).¹⁸

- Бива и да се узимају оба канона из *Октоиха* и чита **Гдѣви поѣмъ**, па ипак да буде Велико славословље.¹⁹ А бива и да је Велико славословље, а ништа из *Октоиха* (ни канони) се не узима.²⁰

- Образац за Велико славословље: 23. октобар.

- Образац за Прет/Попразништво: Мала Госпојина и Крстовдан.

- Ако се Девети час говори у притвору, тада се заврши са Отпустом. Ако ли се служи у цркви, Отпуст се не чини, но одмах, по молитви **владѣко Гѡсподн ѿнѡсе** почиње Вечерња.²¹

¹³ Типик 14. новембар треће зрн.

¹⁴ Исто, пето зрн.

¹⁵ Исто, пето зрн на крају.

¹⁶ 3. август.

¹⁷ Минеј 29. новембар.

¹⁸ Триод пред троичним тропарима: Трѡичны пѣсни на ѿ гласѡвъ, поѡтъа во стѣн великѡи поѡтъ ѿ въ прочѡм постѣ, ѡгда не поѡтъа Бѣъ Гдѣ. На крају *Октоиха*, пред троичним тропарима: ѿце ѡтъ ѿмладѡи ѿнѡ великаа Падѣдѣтница.

¹⁹ Типик 25. јули, 1. август, 23. септембар зрн.

²⁰ 9. децембар.

²¹ Типик гл. 9.

• Канон Богородици у суботу на Повечерју 2. гласа: **БГО́ЖЕ ѿ ѿ́ЖЛЕВѢТА́НІА ВЪ ПЕЧА́ЛЕХЪ И НАПА́СТЕХЪ СЪЩІИ ДА ПОКЪ́ТЪ.**

• Бива да се на Вечерњи врши Входи читају Паримије, али да на Јутрењи нема Полијелеја, но само Велико славословље.²²

• У *Минеју* за септембар, као првом у црквеној години, наведено је доста упутстава и објашњења Типика.

– Тако 1. септембар, после осме песме канона на Јутрењи, објашњава се: „А јереј, покадивши Свету трпезу, узглашава: **Богоро́дницѣ ѿ ма́терѣ свѣ́та вѣ пѣ́снѣхѣ възвели́чимъ;** и кади свети олтар и сву цркву и братију, што се никад не изоставља на деветој песни Јутрење. А ми стихологисујем девету песму, певајући велегласно на 6. глас:²³ **Вели́читъ дѣша моѡ́ Гѡ́спода,** и припевамо: **Честнѣ́ишю херѡ́вѣмъ** јер на деветој песни кад се не певају припеви деветој песни (Господњи и Богородични празници) свагда кад је и Велико славословље и буде храм кога светог, стихологисујемо: **Честнѣ́ишю.**²⁴

– Пети септембар је наведена поред шестеричне и ина (друга) служба Светог Захарије и Јелисавете са Бденијем у којој на Јутрењу је наведено и Величаније и Псалам изабрани у целини.

– Осми септембар (Мала Госпојина), на деветој песни канона: „**Честнѣ́ишю** не појем, него испред ирмоса и тропара овај припев појем: **Вели́чай дѣше моѡ́ ...**“ На крају 9. песме вели се: Катавасија с припевима Празника поје се.

– Дванаести септембар, на Оданије Мале Госпојине, за тропар на **Бѡ́гъ Гѡ́сподъ** вели се: тропар Празника **дѣ́ждѣ. Сла́ва, ѿ ны́нѣ то́йже.** Тако се пева свагда трећи пут тропар

²² 13. септембар.

²³ Биће да је негда први канон био 6. гласа, па пропис остао кад су дошли канони других светих.

²⁴ **Тѡ́ Богоро́дницѣ, ма́терѣ свѣ́та вѣ пѣ́снѣхѣ вели́чаемъ.** Ирмос девете песме, гл. 8. 30. мај.

великог празника, са **Слѣба, ѿнынѣ** (сем на Литији – освећењу хлебова – Велике празничне Вечерње).

– Двадесет шести септембар (Св. Јован Богослов), по отпусту Јутрење, певајући стихиру Светог еванђелиста Јована Богослова, коју хоће еклисиарх, одлази јереј с кадионицом и кади икону Светог на налоњу. Предаје кадионицу и стоји са десне стране налоња. Игуман прилази налоњу, чини два поклона и целива икону. Потом један поклон, па узима стручак за то устројени, помазује себе крстообразно по челу уљем из кандила. И братија такође целива икону, а настојатељ их помазује све (и јереја) светим уљем. После помазивања, Час први.

- На Вечерњи не бива више од три тропара, рачунајући ту и богородичан;²⁵ но на Малој вечерњи могу бити четири.²⁶

- **ѿмнѣнѣ** на Јутрењу уместо **Богъ Гѳподъ** пева се четири пута, а на служби за упокојене три пута.²⁷

- „На Јутрењи се чита једно Евангелије, чак и ако се догоди да тога дана падне и неколико празника“.²⁸

- О причешћу Светим тајнама: кад ко хоће да се причести Светим тајнама Христовим, треба целу седмицу да држи пост, молитву, трезвеност, и тада да се причести Светим тајнама;²⁹ но, то зависи од духовника.

- **Со слаткопѣнїем** = пева се (**μετὰ μέλους**).

²⁵ Типик, Москва 1906, л. фѣ.

²⁶ Типик, гл. 16, **ѿ храмѣхъ свѣтаго ѿнѣ свѣтыѣ**, Москва 1906, л. фѣн.

²⁷ Типик црквенословенски гл. 13; такође према броју стихова (3 стиха на Јутрењу у суботу за упокојене, а на Јутрењу осталих дана, 4 стиха).

²⁸ С. Булгаков, *Настољнаја књига*, Харков 1900, 813.

²⁹ Типик гл. 32; Москва 1906, л. 386.

- покрѣѣ глаголютъѣ = побрже.³⁰
- Последњи припев на хвалите из *Часловца* треба почети са *всѣкоѣ дыханіѣ*³¹.
- И кад је свети с Полијелејем, могу да се певају стихире, канон и тропар другом светом.³²

---

³⁰ Види за тропар Богородице *Дѣво* на крају вечерње на Цвети увече.

³¹ *Триод*, Недеља месопусна.

³² 8. мај.

I

ОД НЕДЕЉЕ СВИХ СВЕТИХ
ДО ВЕЛИКОГ ПОСТА

МАЛА ВЕЧЕРЊА

Служи се у обично време Вечерње када има Бденије. После обичног возгласа: Девети час, па Псалам 103. И одмах: **Господи воззвахъ** и стихире уочи недеље: 4 васкрсне, **Слава, И њинѣ:** богородичан. Уочи великих светих празника: **Слава, светог, И њинѣ:** богородичан.

Одмах **Свѣте тиѹй**, Прокимен, **Сподобен Господи**, па Стиховње стихире: уочи недеље, 1 васкрсна, остале Богородици. Потом **Њинѣ ѿпѣсѣиши** и Трисвето.

Уочи недеље: тропар васкрсан, **Слава, И њинѣ:** богородичан његов. Уочи празника светог: тропар светог, **Слава, И њинѣ:** богородичан.

Па мала Сугуба јектенија (као на Јутрењи пред Шестопсалмијем) и Отпуст.

ВЕЧЕРЊА

Катизма:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: редовно по правилу и *Псалтиру*.
2. свети с Полијелејем и Бденијем: **Блаженъ мѡжъ**
3. уочи 12 великих празника:
  - а. Христових: нема катизме (сем кад им навечерје падне у суботу, тад: Прва катизма; или у недељу, тад: само Први псалам).

б. Богородичиних (и Сретења): **Блаженъ мѡжъ**.

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

– кад је **Богъ Господь:**

1. мали свети: катизма 18
2. свети с Полијелејем и Бденијем и на 12 великих празника: као под А.2., односно А.3.
– кад је *Ѧллада*: катизма 18.

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

- *Блажѣнъ мѡжъ*
- У недељу увече нема катизме, сем ако је у понедељак свети с Полијелејем и Бденијем.

На Гóсподн възвáхъ, стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. Мали свети: *Октоих* 3, светог из *Минеја* 3.
Слáва, светог, *Ѧ нынѣ*: богородичан по гласу Славе с краја *Минеја*. Ако свети нема Славе: *Слáва*, *Ѧ нынѣ*: богородичан (или крстобогородичан уочи среде и петка) из *Минеја*.
2. свети на 6, или ако су два мала света и сваки има своје стихире: светим на 6 (*Октоих* се изоставља). Друге три стихире *Октоиха* (светог дана), поју се ако нема *Минеја*¹.
– Стихире Богородици (у *Минеју* уз Божићни, Петров и Госпојински пост), када се пева *Ѧллада*, узимају се пре стихире светог,² уместо *Октоиха*:³ а кад је *Бóгъ Гóсподъ* не узимају се. *Слáва*: светог, *Ѧ нынѣ*: богородичан по гласу Славе с краја *Минеја*. Ако свети нема Славе: *Слáва*, *Ѧ нынѣ*: богородичан (или крстобогородичан уоче среде и петка) из *Минеја*.
3. свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем: све из *Минеја* (*Октоих* се изоставља); на *Ѧ нынѣ*: Догматик по гласу Славе.

¹ *Октоих* недеље увече 4. гласа.

² *Минеј* 1. децембар, 15. новембар.

³ *Ѧще поствъ Ѧ поствъ Ѧллада*, тогда стѣхѣры прѣжде Богородницы, таже свѣтыхъ – 19. мај.

4. у Претпразништву или Попразништву:

а. мали свети: као горе под 1. и 2; само уместо *Октоиха* узимају се стихире „Претпразништва“ или „Празника“.

б. свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем: по правилу у *Минеју*.

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

а. кад је **БѢГЪ ГѢПОДЪ**:

1. мали свети: светог из *Минеја* на 6.

2. свети са Бденијем: светог на 8, **СЛАВА**: светог (ако има), **И НЫНѢ**: Догматик владајућег гласа.

– И кад је свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем у Прет/Попразништву и на Оданије (сем Прет/Попразништва и оданија Божића и Богојављења).⁴ Тако и у Попразништву Крстовадне (иако се у *Типику* не каже), јер је тако на његово Оданије. На Полагању појаса ризе Пресвете Богородице, на **И НЫНѢ**: Догматик владајућег гласа.

б. кад је **ЯЛНАВІА**: *Минеј* 3, *Октоих* 3 (други, трећи и четврти мученичан, први се изоставља). **СЛАВА**, **И НЫНѢ**: Догматик владајућег гласа.⁵

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:⁶

1. мали свети: *Октоиха* 7, светог из *Минеја* 3.

2. два мала света: *Октоиха* 4, светих 6.

3. свети на 6: *Октоиха* 6, светог на 4.

4. свети с Полијелејем и Бденијем: *Октоиха* 4, светог 6.

⁴ *Минеј* 20. децембар и 31. децембар, ваљда што се од 20. до 31. децембра *Октоих* не пева.

⁵ **ЯЛНАВІА** се суботом узима и у Божићни, Петров и Госпојински пост, јер се таква служба покојнима узима и уз Велики пост; не узима се у Педесетници.

⁶ Ако се нема *Минеја*, онда стихире Богородичне Павла Аморејског (*Октоиха*, служба 1. гласа).

5. уочи 12 великих празника Христових: све Празника; Богородичних (и Срећења): *Октоиха* и Празника;⁷ *Слава* (светог ако има), *И њинѣ*: Догматик владајућег гласа.

6. у Прет/Попрасништву:

а. мали свети: *Октоиха* 4, празника 3, светог 3.

б. два мала света: једног се служба узима са васкрсном и празничном, а другоме се служба пева на Повечерју.⁸ Тада се у недељу на *Господи воззвахъ* празничне стихире, узимају са Стиховњих.⁹

в. свети на 6, са Великим славословљем и Полијелејом: *Октоиха* 3, Празника 3, светог 4;¹⁰ *Слава*: Светог (ако има), ако нема: Празника, *И њинѣ*: Догматик владајућег гласа.¹¹

Вход

Типик разликује свете који имају Велико славословље и Вход, а немају и Полијелеј.¹² Преполовљење Педесетнице нема Полијелеј, а има Вход.

Прокимен

Прокимен је:

1. мали: дневни – пева се двапут цео и трећи пут прва половина се чита, а друга половина се пева.

2. велики: пева се три пута цео и четврти пут прва половина се чита, а пева се завршетак.

Велики Прокимени су:

– *Господъ воцарисѧ*;

⁷ По Марковим главама у *Октоиху* и *Типику*.

⁸ *Црквени устав*, 22.

⁹ *М. типик*, 5. јануар.

¹⁰ *Општи минеј*.

¹¹ Преображење.

¹² *Типик*, гл. 21.

– Затим два на Господње Празнике: **КТО БОГЪ ВЕЛИЙ, И БОГЪ НАШЪ.**¹³ Због тих Прокимена има Вход, а по Прокимену одмах **РЦЕМЪ ВСЯ.**¹⁴

Но, ако ти Празници падну у суботу, онда је уочи њих Велики Прокимен, а на дан Празника **ГОСПОДЪ ВОЦАРИСА.**¹⁵

3. Још су велики Прокимени: **НЕ ШВРАТИ И ДАЛ ЕСИ** у недеље Великог поста.¹⁶

- Иначе је уочи свих Празника дневни Прокимен.
- Уочи суботе кад је **АМНАША** такође дневни Прокимен.
- Уочи Суботе месопусне: **АМНАША.**

Паримије:

Паримије имају свети са Входом и остали велики празници (Преполовљење Пасхе их има).

На Литији, стихире (Литијске)

Литија има кад је Бденије (свети с Полијелејем) а мањи Празници немају Литије

1. уочи Недеље увек (у већим манастирима и црквама).
2. уочи светих са Бденијем.

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

– стихира храма, стихире светог, **СЛАВА:** светог, **И НЫНѢ:** богородичан васкрсан стиховњих по гласу Славе.¹⁷

у Прет/Попразништву: стихире храма или празника, и светог, **СЛАВА:** светог, **И НЫНѢ:** Празника.

¹³ Црквени устав, 70.

¹⁴ Крстовдан.

¹⁵ Минеј, Крстовдан.

¹⁶ Типик.

¹⁷ Општи минеј.

Б. УОЧИ СУБОТЕ: као под А.

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

1. мали свети: свети на 6 стихира храма, **Слава**: светог (ако има), **И њинѣ**: богородичан.¹⁸

2. свети са Великим славословљем: као под 1, само се и стиховња стихира светог пева на литији.¹⁹

3. свети са Полијелејм: стихира храма и светог (са стиховње), **Слава**: светог (једна од стиховњих), **И њинѣ**: богородичан васкрсан са стиховњих стихира по гласу Славе.²⁰

4. свети са Бденијем: као и седмичних дана.

5. у Претпразништву: стихира храма, и Претпразништва са стиховње.

6. у Попразништву: празника стиховње (ако је свети с Полијелејем, и његове), **Слава**: светог (ако има), **И њинѣ**: празника са стиховњих на Јутрењи.²¹

Уочи мањег светог храмовног, за литијске стихире се узимају стихире са Хвалитних²² или из *Општег минеја*.

На Стиховње, стихире

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: *Октоиха*, **Слава**, **И њинѣ**: *Октоиха*.

– ако свети има Славу: **Слава**: светог, **И њинѣ**: богородичан по гласу Славе с краја *Минеја*.

¹⁸ *Типик*, гл. 5. А по *Октоиху*, служба 1. гласа: стихира храма, па једна од стихира Богородици Павла Аморејског писаних иза стихира васкрсних на *Господи възвѣхъ* у суботу на Вечерњу службу 1. гласа – *Октоих*, Москва 1981, 24.

¹⁹ *Типик*, гл. 5.

²⁰ *Октоих*.

²¹ Попразништво Крстовадне.

²² Мрагинковић, *Типик*.

– ако свети има и стихиру она се узима са својим стихом по стихирама *Октоиха*.

2. свети са великим славословљем и већи: *Октоих* се не узима, све из *Минеја*.

3. у Претпразништву или Попразништву: Празника, светог стихира са стихом (ако има²³), *Слава* светог (ако има), *И њинѣ*: празника.²⁴

Б. УОЧИ СУБОТЕ

а. кад је *Богъ Гѡсподъ*:

1. мали свети: три мученична са *Гѡсподи въззвѡхъ* (први се изоставља;²⁵ но, у осмом гласу свега су три мученична, остали су покојнима) са обичним припевима, *Слава*: светог, *И њинѣ*: богородичан по гласу Славе с краја *Минеја*.²⁶ Ако свети нема славе, онда: *Слава*, *И њинѣ*: *Октоиха*.

2. свети са Великим славословљем и више: као и седмичних дана.

3. у Прет/Попразништву: као и седмичних дана.

б. кад је *Аллаѡла*:

стиховње *Октоиха* са припевима: *Блажѡни, ѡже ѡзбрѡлѡ ѡ прѡлѡлѡ сѡи, Гѡсподи, ѡ Пѡмѡть ѡхъ вѡ рѡдѡ ѡ рѡдѡ; и: Дѡшы ѡхъ во благѡхъ водворѡтѡ.*²⁷

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ

а. било какав свети: стихире васкрсне гласа, *Слава* (светог ако има), *И њинѣ*: васкрсан богородичан по гласу Славе. Ако свети нема Славе, *Слава* и *И њинѣ* богородичан

²³ *Октоих*.

²⁴ *Октоих*.

²⁵ *Октоих*.

²⁶ У Црквеном уставу: богородичан *Октоиха*; но, како уочи суботе има на крају *Минеја* богородичан, а на *Гѡсподи въззвѡхъ* не може доћи, онда свакако долази на Стиховње.

²⁷ Субота месопусна.

васкрсан гласа. Ако је Празник Христов из броја 12. узима се све Празника.

б. у Претпразништви и Попразништву: васкрснестихире гласа, **Слава** (светог ако има), **И њинѣ**: Претпразништва или Празника.²⁸

Тропари

Највише су могућа три тропара, рачунајући и богородичан.²⁹

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: тропар светог, **Слава** (другог светог ако има), **И њинѣ**: богородичан по гласу последњег тропара.

– Ако свети нема тропара, узима се општи тропар према лику.³⁰

2. свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем (ако не бива Литија): тропар светог, **Слава**, **И њинѣ**: богородичан васкрсан по гласу тропара.³¹

3. свети са Бденијем: тропар светог двапут, **Богородице Дѣво** једанпут (кад има Литија).

4. у Прет/Попразништву: тропар светог, **Слава** (другог светог ако има), **И њинѣ**: празника.

– Ако свети нема тропара: Празника једанпут.³²

– Ако је свети са Бденијем: на Литији: тропар светог двапут, **Богородице Дѣво** једанпут.

– Свети с Полијелејем и Бденијем, ако се не служи Литија: светог, **Слава**, **И њинѣ**: Празника.

²⁸ Општи минеј.

²⁹ Типик, Москва 1906, гл. 52,очи недеље, л. ф.а.

³⁰ Октоих, правило на крају на **Богъ Господъ**; по Триоду, Сирна среда: дневни, **Слава**, **И њинѣ**: богородичан његов.

³¹ Типик, гл. 52.

³² Октоих.

У Попразништву Божића (кад се служи Литија), Свети Стефан: светог двапут, Празника једанпут.

Уз Божићни и Петров пост, кад је *Αλληλῆια*: као уз Велики пост.

Б. УОЧИ СУБОТЕ

а. кад је *Βόγъ Гόсподъ*:

1. тропар светог, *Слáva, Й њѣнѣ*: богородичан васкрсан владајућег гласа, ма који свети био (сем Христових и Богородичних празника и светих са Бденијем на Литији кад се узима: тропар светог двапут, *Богорóднице Дѣво* једанпут).

– У Суботу меспопусну: *Глѣвниоу мѣдрости, Слáva, Й њѣнѣ: Тебѣ ѡ стѣнѣ*.

– У Суботу сиропусну: *Бóже отѣцъ нашнхъ, Слáva, Й њѣнѣ: Ёже ѿ вѣка*.

2. ако је Прет/Попразништво: као под А. 4.

б. кад је *Αλληλῆια*:

глас 2: *Ἰπóστολι, мѣченицы ѡ прорóцы, Слáva: Помани Гóсподи ѡкѡ блáгъ, Й њѣнѣ: Мати свѣтáа*.

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

а. ако није Бденије:

1. тропар васкрсан гласа, *Слáva*: (светог ако има), *Й њѣнѣ*: богородичан васкрсан по гласу последњег тропара. Ако су два света са два тропара: другог се светог тропар на Вечерњу не узима.

2. у Прет/Попразништву: тропар васкрсан, *Слáva*: светог (ако има), *Й њѣнѣ*: празника.³³

б. ако је Бденије:

1. мали свети, свети са Великим славословљем и Полијелејем: *Богорóднице Дѣво* трипут.

2. свети са Бденијем: *Богорóднице Дѣво* двапут, светог једанпут.³⁴

³³ *Типик*, гл. 52.

³⁴ *Општи минеј*.

3. у Претпразништву:

– мали свети, свети са Великим славословљем и Полијелејем: **Богородице Дѣво** двапут, Празника једанпут.³⁵

– свети са Бденијем: **Богородице Дѣво** двапут, светог једанпут.³⁶

– уочи Обрезања (када падне у недељу): тропар Светог Василија двапут, **Богородице Дѣво** једанпут.

ПОВЕЧЕРЈЕ:

Повечерје је: Велико, Мало и Пасхално.

Велико се служи у седмичне дане Великог поста; затим, на Велики понедељак и уторак, у дане Божићњег и Петровског поста када се пева **Аллилуја**;³⁷ а **Мало** се служи преко целе године, од Томине недеље до Великог поста; затим, у недељне и празничне дане Великог поста, на Цвети, Велику среду и Велики петак. **Пасхално**: светле седмице.

По *Типику*,³⁸ Повечерје се врши по вечери.

После возгласа: **Царю небесный, Трисвятѣе, па Прїидїте поклонїмса**, и три псалма.³⁹

Канон:

Канон се на Повечерју чита после **Вѣрѣю**:

1. од Недеље Свих светих до Великог поста: Канон Богородичан владајућег гласа (сем кад у *Минеју* вели да је служба светог на Повечерју; тада се узима канон светог (са Јутрење)).

³⁵ *Опшїти мїнеј.*

³⁶ На Сабор Светог Јована у недељу, главе о храмовној слави.

³⁷ *Типик*, 14. новембар, шесто зрн.

³⁸ Гл. 7. зрн

³⁹ По Црквеном уставу, страна 3: Повечерје се врши одмах по Вечерњи; свештеник возглас: **Благословѣнъ Бѣгъ нашъ**, па одмах: **Прїидїте поклонїмса**, и три псалма.

2. недељом увече, ако је уочи недеље било Бденије, канон Богородичан се не узима.⁴⁰

3. у Претпразништву Божића и Богојављења су дво-песнеци и трипеснеци, с припевом: **СЛАВА ТѢБѢ БО́ЖЕ НА́ШЪ, СЛАВА ТѢБѢ.**

– Тада се певају ирмоси, а на осмој песми се пева: **ХВА́ЛИМЪ, БЛАГОСЛОВИ́МЪ;**⁴¹ иначе ирмоси на свакодневном Повечерју не певају се.⁴²

– Уместо **ДОСТО́ЙНШ:** Ирмос 9. песме.⁴³

4. у Попразништву ових празника, не узима се канон Богородичан,⁴⁴ и ни један други сем кад је наведен светог.⁴⁵

5. Не поје се никакав канон: Светле седмице; у дане Сирне и Месопусне недеље осим Сирне среде и петка (но, ако у те дане падне Сретење, онда се на Повечерју поје трипеснец јутрењски тога дана у који падне Сретење); и у дане свете Педесетнице (почињући од вечера понедељника Светог Духа до недеље Свих светих).

– **ДОСТО́ЙНШ** се узима и тад и у Попразништву осталих празника.⁴⁶

Тропари по ДОСТО́ЙНШ:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: тропар храма Христовог или Богородичног, седмичног дана, храма светог, па **БО́ЖЕ О́ТЦА́ НА́ШНУХЪ,** и остали тропари из *Часослова*.

⁴⁰ Триод Сиропусна недеља.

⁴¹ *Минеј*, 20. децембар.

⁴² Мирковић, *Хеортологија*, 94.

⁴³ 2. јануар.

⁴⁴ *Минеј*.

⁴⁵ 26. и 30. децембар.

⁴⁶ Док се пева **ДОСТО́ЙНШ** стоје монаси откривене главе; по **ДОСТО́ЙНШ**, велики поклон – *Устав лавре Светог Јована Златоустог*, саставио игуман Кирило, превео отац Јустин Поповић.

Кад је храм Арханђела, уочи понедељка не узима се тропар храма.

Уочи уторка: тропар храма Претече.⁴⁷

Уочи четвртка: тропар храма апостола⁴⁸ (но, уочи четвртка, као је храм Арханђела или Претече, тропар им долази пре дневног).⁴⁹

(Вероватно да уочи суботе не узима се тропар храма Свих светих.)

2. уочи светих са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем: само кондак светог.⁵⁰

3. у Прет/Попразништву: кондак Празника. Ако је свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем: кондак светога, Слава, И њинѣ: празника.⁵¹

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

а. кад је Бѡгъ Гѡсподъ:

1. мали свети: тропар храма Христовог или Богородичног, па дневни: ꙗ̀пѡстоли, мѣченицы њ пророѡцы, Слава: Со свѡтѡмн, И њинѣ: ꙗ̀кш начѡтки.

ако је храм светог: ꙗ̀пѡстоли, мѣченицы њ пророѡцы, Слава: Со свѡтѡмн, И њинѣ: ꙗ̀кш начѡтки (тропар храма светог се не узима⁵²).

2. свети са Великим славословљем и више: као седмичног дана.⁵³

3. у Прет/Попразништву: као под А.3.

б. кад је ꙗ̀мнѡѡѡ: у храму Христовом и Богородичном: као под Б.1., само се иза ꙗ̀пѡстоли, мѣченицы њ пророѡцы, додаје: Помѡни Гѡсподн ꙗ̀кш блѡгъ.

⁴⁷ Типик, гл. 52.

⁴⁸ Типик, гл. 52.

⁴⁹ Типик, гл. 52.

⁵⁰ Типик, гл. 52, примедба иза недеље.

⁵¹ На крају Октоиха, и Типик, гл. 52.

⁵² Типик, гл. 52.

⁵³ Типик, гл. 52. иза недеље.

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

1. мали свети: само кондак васкрсан.

2. свети са Входом и са Великим славословљем⁵⁴ (и полијелејни и бденијски кад се не држи Бденије): кондак светог.

3. у Прет/Попразништву:

а. мали свети: кондак васкрсан

б. свети с Полијелејем: кондак светог, Слава, И њинѣ: празника.⁵⁵

– стихире иза канона светог (кад се тај канон узима) читају се одмах по свршетку канона.⁵⁶

– ако се служба светог узима на Повечерју, онда се иза канона узимају његове стихире са Господи воззвахъ,⁵⁷ с припевом на пример: Преподобне отче Палладіе, моли Бога ѿ насъ;⁵⁸ Святый мучениче Ирнархе, моли;⁵⁹ Свещеномучениче Евламіе, моли;⁶⁰ Преподобнии отцы, моли те Бога ѿ насъ.⁶¹

– Достойно се и тад узима.⁶²

– Повечерје се не узима кад се служи Бденије;⁶³ но, по Уставу Лавре Светог Јована Златоуста,⁶⁴ Повечерје се у таквом случају врши после Мале вечерње.

⁵⁴ Типик, гл. 52. иза суботе.

⁵⁵ Типик, гл. 52.

⁵⁶ Триод, Прве недеље поста: таже стіхиры.

⁵⁷ ѿ полѣди стіхиры ѿ, 21. децембар.

⁵⁸ 27. новембар.

⁵⁹ 28. новембар.

⁶⁰ 26. децембар.

⁶¹ Субота сиропусна, на Јутрењу.

⁶² 16. август: И њинѣ: Достойно.

⁶³ Типик, гл. 7; Минеј, 17. децембар; недеља по Божићу и недеља Томина; зри: ѿ ѿдѣже бдениа не бывае тѣхъ на повечеріи глаголемъ.

⁶⁴ Превео отац Јустин Поповић.

ПОЛУНОЋНИЦА:

Полуноћница је: Свакодневна, Суботна, Недељна и Пасхална.

Кад се служи Бденије, Полуноћница се не узима.⁶⁵

По катизми 17: СЛАВА, И НЫНѢ: ВѢРОЮ.

Тропари:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети, са Великим славословљем (и Бденијем), у Прет/Попразништву: из *Часловца*.

2. на Христове и Богородичне празнике, Лазареву суботу, Преполовљење, други дан Божића, други дан Богојављења, други дан Духова:

– по првом Трисветом: тропар празника,

– по другом Трисветом: кондак празника затим: ГОСПОДИ ПОМНИИ 12 пута, и Отпуст. (Молитва Помани ГОСПОДИ се не узима.)

На Оданије Васкрса: СОВЕЗНАЧАЛНОЕ, СЛАВА, И НЫНѢ: богородичан његов; по другом Трисветом: кондак Пасхе.⁶⁶

3. На Ивањдан, Петровдан, Усековање и храмовног светог:

– по првом Трисветом: тропар светог, СЛАВА, И НЫНѢ: богородичан васкрсан по гласу тропара.

– по другом Трисветом: само кондак светог.

Молитва Помани ГОСПОДИ ни тад се не узима.⁶⁷

Б. СУБОТОМ: из *Часловца*. Остало као под А.

В. НЕДЕЉОМ: само из *Часловца*.

⁶⁵ Типик, недеља Томина, друго.

⁶⁶ На крају *Октоиха*.

⁶⁷ На крају *Октоиха*.

ЈУТРЕЊА

Тропарѝ на Бѡгъ Гѡсподъ:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: тропар светог двапут, Слѡва: другог светог (ако има), И њѡнѣ: богородичан (средом и петком крстобогородичан) мали, с краја Часловца или Минеја, по гласу последњег тропара;

– Уз Божићни и Петров пост, кад је Аллѡла: тропар тројични гласа.

2. свети са Великим славословљем и више: тропар светог двапут, Слѡва, И њѡнѣ: богородичан васкрсан по гласу тропара.

3. на дванаест великих празника: тропар Празника двапут, Слѡва: светог (ако има), И њѡнѣ: празника.⁶⁸

4. у Прет/Попразништву: тропар Празника двапут, Слѡва: светог (ако има), И њѡнѣ: празника.⁶⁹

Ако су два света с тропарима: Празника једанпут, светог једанпут, Слѡва: другог светог (ако има), И њѡнѣ: Празника.⁷⁰

Б. СУБОТОМ:

а. кад је Бѡгъ Гѡсподъ:

1. мали свети: тропар светог двапут, Слѡва, И њѡнѣ: богородичан васкрсан по гласу тропара (јер се богородичан васкрсан гласа пева по првом седалну).⁷¹

2. свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем: тропар светог двапут, Слѡва, И њѡнѣ: богородичан васкрсан владајућег гласа.⁷²

⁶⁸ Црквени устав, 25; Типик, Оданије Мале Госпојине.

⁶⁹ На крају Октоиха.

⁷⁰ Типик, гл. 52.

⁷¹ Типик, Октоих.

⁷² Октоих, пред суботом 1. гласа.

3. у Прет/Попразништву: као под А.4.

б. кад је **Ѕлмнлџа**:

Ако није празник апостола или великог светог, или ако свети нема тропар – а ако хоће настојатељ, онда се уместо **Богъ Гѳподь** пева на глас 2: **Ѕлмнлџа** трипут, с тропарима: **Ѕпѳстоли, мѳченицы ѳ пророцы** двапут, **Слѳва: Помѳни Гѳподи ѳкш блѳгъ, Ѕ ѳнѳѳ: Мѳти свѳтѳѳ.**⁷³

В. НЕДЕЉОМ:

1. мали свети: тропар васкрсан двапут, **Слѳва: светог** (ако има), **Ѕ ѳнѳѳ: богородичан** васкрсан по гласу последњег тропара. (Кад свети има тропар, онда се богородичан владајућег гласа пева по првом седалну.)⁷⁴

2. два мала света с тропарима: васкрсан једанпут, светог једанпут, **Слѳва: другог светог, Ѕ ѳнѳѳ: богородичан** васкрсан по гласу последњег тропара.⁷⁵

3. свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем: као под В.1.

4. у Прет/Попразништву: васкрсан двапут, **Слѳва: светог** (ако има), **Ѕ ѳнѳѳ: Празника.**

Катизме:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

– Ма какав свети: две по правилу у *Псалтиру* (од понедељка по Оданију Крстовадне: три кад је мали свети, две кад је свети са Великим славословљем и више).

Б. СУБОТОМ:

– Катизма шеснаеста и седамнаеста (на 17. катизми, кад је **Богъ Гѳподь**, свештеник кади).⁷⁶

⁷³ *Октоих*, пред службом суботном.

⁷⁴ *Типик*, гл. 52.

⁷⁵ *Типик*, гл. 52; *Општи минеј*.

⁷⁶ *Типик*, субота.

В. НЕДЕЉОМ:

1. мали свети и свети са Великим славословљем: катизма друга и трећа, по другом седалну 17; па тропари по Непорочни.

2. свети с Полијелејем и Бденијем: по другом седалну, Полијелеј, Псалам избрани без Слава, **И њинѣ**, но одмах тропари по Непорочни (без 17. катизме).

– Од Крстовадне сваке недеље: по другом седалну, Полијелеј (без 17. катизме), до Недеље сиропусне, као у Прет/Попразништву Божића и Богојављења.⁷⁷

Седални:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети: два седална из *Октоиха*:

– од 22. септембра, управо од првог понедељка по Оданију Крстовадне, до 20. децембра: три.

– од 20. децембра до 14. јануара: два.

– од 15. јануара до суботе уочи Недеље о блудном сину: три.

– у Недељу месопусну и сиропусну: два.

– уз Велики пост: три (**И њинѣ седальни ѣгда стѣхоловнѣ кадізма**).

2. свети са Великим славословљем и више: само из *Минеја* (увек два).

У Прет/Попразништву: Празника.⁷⁸

Б. СУБОТОМ

а. кад је **Богъ Господъ**:

⁷⁷ *Псалтир*. По *Триоду* је, пак, у Недељу о митару и фарисеју: катизма 17, **ѡггелскій соборъ**; а тако и по правилу у *Минеју*, ако Попразништво Срећења падне у Недељу о митару и фарисеју.

⁷⁸ Петком у *Октоиху* су писана три седална, а у *Псалтиру* су одређене две катизме.

1. мали свети: два седална, увек из *Октоиха*.
2. свети са Великим славословљем и више: седални светог из *Минеја*.
3. у Прет/Попразништву: седални из *Минеја*, празника.

б. кад је *Илнлѣа*:

– други и трећи мученичан (први се изоставља); затим стих: *Дивенъ Богъ*, па четврти мученичан; стих: *Блаженн, ѿже ѡзвралъ* покојин гласа, *Слава*, *И њинѣ*: богородичан другог седална; катизма 17. На две Славе, после прве Славе: Мала јектенија: за упокојене (па молитву: *Божје дхѡвѣ*: 40 пута „Господе, помилуј“); по другој Слави: тропари по Непорочни за покојне, Јектенија мала за упокојене. По возгласу: *Покѡй, Спасе нашъ, Слава, И њинѣ: Ѡ дѣвѣ*; па 50. псалам.

В. НЕДЕЉОМ

1. мали свети и свети са Великим славословљем: васкрсни.
2. свети с Полијелејем и Бденијем: васкрсни; а по Полијелеју и тропарима по Непорочни: седални светог први и други, *Слава*: седалан потом Полијелеју, *И њинѣ*: богородичан, потом Степена и Прокимен гласа.

По катизмама:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. кад је мали свети: нема јектеније.
2. кад је свети са Великим Славословљем и више: Мала јектенија.
3. у Прет/Попразништву: Мала јектенија.

Б. СУБОТОМ: увек Мала јектенија.

В. НЕДЕЉОМ: увек Мала јектенија.

Недељом по Оданију Крстовадне, до 20. децембра поје се Полијелеј и кад је мали свети.

Од 20. децембра до 14. јануара само кад је Велики свети, узима се Мала јектенија.

Од 14. јануара до Сиропусне недеље поје се опет Полијелеј сваке Недеље.⁷⁹

ПО ЈЕВАНЂЕЉУ и псалму 50.

Кад је свети с Полијелејем и Бденијем у седмични дан и Суботу: Слава, молитвама стаго... који се празнује.⁸⁰

Кад је свети без Еванђеља по седалнима: Гдн помнлѣй, трипут, Слава ѿ нынѣ па 50 псалам.⁸¹

Канони:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети: канони *Октоиха* први на 6, други на 4 и светог из *Минеја* на 4. (По трећој, шестој, осмој и деветој песни, Ирмос последњег канона.)⁸²

2. два мала света: канон први *Октоиха* на 6, обају светих по 4.⁸³

3. свети на 6 и са Великим славословљем: оба из *Октоиха* (без мученичних) по 4, и светог на 6.⁸⁴

Зачеће Св. Ане (9. децембра) први канон на 8, други на 6 (*Октоих* се не узима).

4. свети са Полијелејем и Бденијем: канон Богородици на 6 и светог на 8⁸⁵ – ако пред каноном светог у *Минеју*

⁷⁹ Типик.

⁸⁰ Типик, 21. мај.

⁸¹ Ирмологија, Типик, гл. 9.

⁸² Ирмологија, по трећој песни, Типик, гл. 9.

⁸³ Типик, гл. 11, на крају *Октоиха*.

⁸⁴ Типик, гл. 11.

⁸⁵ Канон Богородици с краја *Октоиха* или *Часловца* из Молебна Богородици – објашњење на крају тог канона у *Октоиху*.

није писан већ тај канон (Богородици);⁸⁶ или нарочит канон Богородици;⁸⁷ или указан неки други.⁸⁸

На Ивањдан, Петровдан, Сабор Св. Апостола (30. јун), Усковање, само канон светих.

5. у Прет/Попразништву: канон Празника 8, светог 4.

– два мала света: канон Празника 6, светих по 4.

– свети са Великим славословљем: канон Празника 6, светог 6.

– Свети с Полијелејем и Бденијем: канон Празника 6, светог 8.⁸⁹

Б. СУБОТОМ

а: кад је БОГЪ ГОСПОДЪ:

1. мали свети:

– храма Христовог или Богородичног 6, светог 4, *Октоиха* (први) 4.

– у храму светог: канон светог из *Минеја* 6, храма 4, *Октоиха* (први) 4.

2. два мала света: канон првог светог 6, другог 4, *Октоиха* (први) 4, а храма се изоставља.⁹⁰

3. свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем:⁹¹

– канон храма Христовог или Богородичног 6, светог 8.

– ако је храм светог: канон Богородици с Јутрење прошле недеље 6, светог 8 (храма светог се изоставља).⁹²

4. у Прет/Попразништву: као под А.5.⁹³

⁸⁶ 13. новембар, 5. јул, 17. јануар.

⁸⁷ Као, на пример: 5. децембра, 28. септембра, 30. новембра.

⁸⁸ Осми новембар.

⁸⁹ *Општи минеј*.

⁹⁰ Други Канон упокојеним *Октоиха* узима се на Повечерју, или на Панихиди уочи Суботе (петак – 1. глас) или на јутрењи Суботе када се не користи *Минеј* (субота 1. глас).

⁹¹ *Општи минеј*.

⁹² *Типик*, гл. 11.

⁹³ Као у правилу пред *Општим минејем*, само ~~кромѣ~~ ~~недѣлн~~.

б. кад је *Иллѣѣа*: као под Б.1. и 2.

В. НЕДЕЉОМ

1. мали свети: канон васкрсан 4, крстоваскрсан 3, Богородичин 3 (иза крстоваскрсног), светог из *Минеја* 4.

2. два мала света: канон васкрсан 4, крстоваскрсан 2, Богородичин 2, оба светих на 8.⁹⁴

3. свети на 6: канон васкрсан 4, крстоваскрсан 2, Богородичин 2, светог 6;⁹⁵ тако и светог са Великим словословљем.

4. свети с Полијелејем: као под В.3.; но, ако свети има два канона, узимају се на 8, а крстоваскрсан се изоставља.⁹⁶

5. свети са Бденијем: васкрсан 4, Богородичин 2 и светог 8.⁹⁷

б. у Прет/Попразништву:

а. мали свети: канон васкрсан 4, Богородичин 2, Празника 4 и светог 4.

б. два мала света: служба другог светог се узима на Повечерју.⁹⁸

в. свети с Полијелејем: канон васкрсан 4, Празника 4 и светог 6.⁹⁹

Припеви уз тропаре канона су из Ирмологије:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети: читају се стихови прве песме Господѣвн поѣмъ, до ѿгдѣѣша, а онда се узима по један стих уз ирмосе и тропаре Канона.

⁹⁴ Општи минеј,

⁹⁵ Види недеља 1. глас, тако и светог са Великим словословљем.

⁹⁶ Општи минеј.

⁹⁷ Типик, гл. 3.

⁹⁸ Црквени устав, 22.

⁹⁹ Општи минеј.

На 6, 7. и 9. песми не читају се стихови пре ирмоса, јер их је мало, него ирмос и један тропар без стиха.¹⁰⁰

2. кад је Прет/Попразништво или свети са Великим славословљем и више: стихови Поѣмъ Господѣвн читају се одмах уз тропаре.¹⁰¹

Б. СУБОТОМ:

а. кад је Богъ Господъ: узимају се као под А.2.¹⁰²

б. ако је Яллнаѣа: као под А.1. (Господѣвн поѣмъ...)

В. НЕДЕЉОМ:

читају се стихови Поѣмъ Господѣвн као под А.2.

Катавасија:

Катавасија се пева после тропара сваке песме канона:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА И СУБОТОМ: кад је свети са Великим славословљем и више.

Б. НЕДЕЉОМ: увек.

– од Оданија Крстовадне (21. септембра) до Ваведења (21. новембра): *Благовештењска*

– од Ваведења до Оданија Божића (31. децембра): *Божихна* (петог децембра катавасија је: ирмоси другог Божићњег канона)

– од 1. јануара до Оданија Богојављења (13. јануара): *Богојављенска*

– од 13. јануара до Оданија Сретења: *Сретењска*

– од Оданија Сретења (сем неких дана свете Четрдесетнице и целе Педесетнице) до 1. августа: *Благовештењска*

¹⁰⁰ Ирмологија.

¹⁰¹ Ирмологија, Типик, гл. 18.

¹⁰² Типик, гл. 12.

– од 1. августа до Оданија Крстовадне (21. септембра):
Крстовданска

Ова Катавасија се не пева:

а. у Попразништву Преображења: пева се *Преображенска*

(на Преображење и Оданије његово: Крстовданска)

б. од 14. августа до Оданија Успења: узима се *Успенска*

По трећој и шестој песми канона:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети:

– по трећој песми: седалан светог са богородичним или крстобогородичним.

– по шестој песми: кондак и икос светог – ако свети нема кондака, узима се општи према лику.¹⁰³

У Божићни пост ако је *Илнлџа*, а нема кондака: Мученичан *Октоиха* са другог *Седална*.¹⁰⁴

2. два мала света (оба са кондацима):

– по трећој песми: кондак и икос првог, седални оба света са богородичним или крстобогородичним.

– по шестој песми: кондак и икос другог светог.

3. свети са Великим славословљем, Полијелејем и Бденијем:

– по трећој песми: седалан светог са богородичним.

– по шестој песми: кондак и икос светог.

4. у Прет/Попразништву:

– по трећој песми: кондак с икосом празника, седални светог, *Слава*, *И њиџа*: празника.

– по шестој песми: кондак и икос светог.

¹⁰³ *Октоих*.

¹⁰⁴ 29. новембар.

Б. СУБОТОМ:

а. кад је Бѡгъ Гѡсподь: као под А

б. кад је Ялнлѡѡ:

– по трећој песни: обична јектенија, кондак и седалан *Минеја*.

– по шестој песни: Јектенија за упокојене, кондак и икос за упокојене.

В. НЕДЕЉОМ:

ма који свети (сем у дванаест Христових празника, кад се узима све празника):

– по трећој песни: кондак с икосом и седалан са богородичним светог.

– Прет/Попразништво: кондаци са икосима Празника и светог, седален светог, Слѡва, И њѡнѡ Празника.

– по шестој песни: у сваком случају (сем на Христове празнике из броја 12), кондак с икосом васкрсан.¹⁰⁵

ВЕЛІЧИТЪ ДУША МОѡ

Пева се седмичних и недељних дана, на празнике светих, мање Христове и Богородичине, у Прет/Попразништву преко целе године. Увек кад се пева ВЕЛІЧИТЪ ДУША МОѡ, пева се по гласу првог канона.¹⁰⁶

Не пева се на дванаест Христових и Богородичиних празника, на Обрезање, на Света Три Јерарха и на Оданије

¹⁰⁵ *Типик*, глава 3.

¹⁰⁶ 1. септембар, први канон 1. гласа, други 4, трећи 8. – *Минеј*. То што се у *Минеју* 1. септембра наводи да је ВЕЛІЧИТЪ ДУША МОѡ 6. гласа, а први канон је 1. гласа, други 4, а трећи 8. гласа, сматрам да је негда први канон био 6. гласа, па је доцније написан нови канон 1. гласа, а дотадашњи 6. гласа изостављен. Ово се утолико пре могло учинити што је тога дана мноштво помена Светих, чија је служба током времена додавана осталим. Поготово кад је тога дана дошло и начало *индикта срѡчь новагш лѡта* (*Типик*, Москва 1906, л. 52а).

12 великих празника. Но, ако Оданија дванаест великих празника или великих Богородичних празника, Обрезање и Света Три Јерарха падну у недељу, онда се пева **ВЕЛИЧИТЪ ДЪША МОЃ**.

Затим, не пева се од Лазареве суботе до Томине недеље, и у недељне дане Свете Педесетнице, сем седме недеље (Светих отаца).¹⁰⁷

Уз **ВЕЛИЧИТЪ ДЪША МОЃ**, мали поклон.

ДОСТОЊНШ:

Пева се седмичних дана (и суботом кад се чита **ГОСПОДЕВИ ПОЕМЪ**).¹⁰⁸ После њега, велики поклон. Пева се по гласу првог канона (нема разлога због којег би се певало по гласу последњег канона, а не по гласу првог као **ВЕЛИЧИТЪ ДЪША МОЃ**).¹⁰⁹

СВАТЪ ГОСПОДЪ БОГЪ НАШЪ:

Узима се пред васкрсним ексапостиларима – у Српској цркви, увек 2. гласа.¹¹⁰

Светилан:

У Српској цркви пева се увек 2. гласа (са другачијим мелодијским завршетком), сем на велике Христове празнике: Божић, Богојављење, Васкрс, кад се пева свечано 8. гласом.

¹⁰⁷ *Типик*, гл. 20.

¹⁰⁸ *Ирмологија*.

¹⁰⁹ По уставу лавре Светог Јована Златоустог – превео отац Јустин: по гласу последњег канона.

¹¹⁰ Раније се певало: у Суботу Лазареву: 1. гласа; на Цвети: 4. гласа; у Томину недељу: 1. гласа.

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: светилан *Октоиха*, *Слава*, *И њинѣ*: богородичан или крстобогородичан његов. Ако свети има светилан: *Октоиха*, *Слава*: светог, *И њинѣ*: богородичан његов (но, средом и петком: крстобогородичан *Октоиха*).

2. два мала света: светилан први *Октоиха*¹¹¹, па светог, *Слава*: другог светог, *И њинѣ*: богородичан његов (или крстобогородичан *Октоиха*).

3. свети са Великим славословљем и више: светилан светог, *Слава*, *И њинѣ*: богородичан његов.

4. у Прет/Попразништву: светилан светог, *Слава*, *И њинѣ*: празника.

Уз Божићни и Петров пост кад је *Ялнлѣѣа*, светилан гласа.

Б. СУБОТОМ:

а. кад је *Богъ Господъ*:

1. мали свети: светог, *Слава*: *Октоиха*, *И њинѣ*: богородичан његов.¹¹²

2. свети са Великим славословљем и више; затим, у Прет/Попразништву: као под А.3. и 4.

б. кад је *Ялнлѣѣа*: само *Октоиха*.

В. НЕДЕЉОМ:

1. мали свети и више: светилан васкрсан, *Слава*: светог (ако има), *И њинѣ*: богородичан васкрсан.

2. у Прет/Попразништву: васкрсан, *Слава*: светог (ако има), *И њинѣ*: празника.

¹¹¹ *Титик*, гл. 16.

¹¹² *Октоиха*.

Хвалитне стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

светог (ако има); ако нема, читају се хвалитни псалми.

(Ако свети има хвалитне, а Мало је славословље, по хвалитним не чита се **ТѢБѢ СЛАВА**, него одмах: **СЛАВА ТѢБѢ ПОКАЗАВШЕМУ**).¹¹³

У Прет/Попразништву, а свети је са Великим славословљем и више: светог 4 (или: празника стиховње тог дана 3 – *Минеј*, и светог 3), **СЛАВА**: светог, **И НЫНѢ**: празника. Велико славословље је по гласу **И НЫНѢ** (само великих празника 6. гласа – свечано, не 6. гласа тропарски).

Б. СУБОТОМ:

а. кад је **БОГЪ ГОСПОДЪ**:

1. мали свети: хвалитне се *Октоиха* не певају, него се узимају за стиховње са обичним припевима (стиховње *Октоиха* су упокојеним, зато се, када је **БОГЪ ГОСПОДЪ**, не узимају).

2. свети са Великим славословљем и више: само светог.

б. кад је **ЯМНАЯ**: певају се хвалитне *Октоиха*.

В. НЕДЕЉОМ:

1. васкрсне 8.

2. ако свети има хвалитне: васкрсне 4, светог са славом 4 (с припевима вечерњих стиховњих),¹¹⁴ **СЛАВА**: Еванђелска стихира, **И НЫНѢ**: **Прєблагословѣнна ѿ сѣ**.¹¹⁵

¹¹³ *Типик*, гл. 9, пето зрн.

¹¹⁴ *Типик*, гл. 4.

¹¹⁵ Попразништво Ваведења.

Стиховње стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА: као на Вечерњи.

Б. СУБОТОМ:

а. кад је БѢГЪ ГѢСПОДЪ:

1. мали свети: три мученична од хвалитних, с обичним припевима, СЛАВА: светог (ако има, па И НЫНѢ: по гласу Славе с краја *Минеја*), И НЫНѢ: богородичан хвалитних *Октоиха*.

2. свети са Великим славословљем и више: као на Вечерњи.

3. у Прет/Попразништву: као на Вечерњи.

б. кад је ЯЛЛАЃА: стиховње *Октоиха*.

Тропари:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

као на Вечерњи (уз Божићни и Петровски пост, кад је ЯЛЛАЃА: Благо ѣтъ једанпут, па тропари као уз Велики пост).

Б. СУБОТОМ:

а. кад је БѢГЪ ГѢСПОДЪ:

1. мали свети: тропар светог, СЛАВА: другог светог (ако има), И НЫНѢ: богородичан мањи (не васкрсан) владајућег гласа.¹¹⁶

2. свети са Великим славословљем и више: тропар светог, СЛАВА, И НЫНѢ: богородичан васкрсан владајућег гласа.¹¹⁷

3. у Прет/Попразништву: као на Вечерњи.

б. кад је ЯЛЛАЃА: као на Вечерњи.

Хрїстѣ свѣтѣ чита свештеник.¹¹⁸

¹¹⁶ *Типик*, гл. 52.

¹¹⁷ *Типик*, гл. 15.

¹¹⁸ *Црквени устав*, б.

После Оутверди Бóже:

– у храму кад је мали свети, одмах: Прѣидите, и Први час (без Отпуста Јутрење).

– празником (после Отпуста) – у притвору.¹¹⁹

ЧАСОВИ:

Тропари:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети: Слáва: тропар светог из *Минеја*, **И њѣнѣ**: богородичан часова.

Ако свети нема тропар, онда се узима општи према лику.¹²⁰

2. два мала света, сваки с тропаром: тропар првог светог, Слáва: другог светог, **И њѣнѣ**: богородичан часова.¹²¹

3. свети са Великим славословљем и више: као под А.1.

4. у Прет/Попразништву:

а. мали свети: тропар празника, Слáва: тропар светог, **И њѣнѣ**: часова.¹²²

б. два мала света, сваки с тропаром: на Првом часу, празника, Слáва: првог; на Трећем часу, празника, Слáва: другог; и тако наизменице.¹²³

в. ако свети нема тропара: тропар празника, Слáва, **И њѣнѣ**: часова.

г. свети са Великим славословљем и више: као под А.4.а.

¹¹⁹ Венијамин, *Новаја скрижал*, 121.

¹²⁰ *Октоих*.

¹²¹ *Типик*, гл. 52.

¹²² *Октоиха*.

¹²³ *Типик*, гл. 52.

Б. СУБОТОМ:

а. кад је **Богъ Господь**: као под А.

б. кад је **Илладаѿа: Ипостолн, мѹченицы и пророцы ...**, **Слава: Поманн Господн ѿкв блэгъ...**, **И нынѣ: часова.**¹²⁴

В. НЕДЕЉОМ:

васкрсан, **Слава: светог (ако има), И нынѣ: часова.**¹²⁵

Кондаци:**А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:**

1. мали свети: кондак светог.

2. два мала света, сваки с кондацима: на 1. часу, првог светог; на 3. часу, другог; и тако наизменице.¹²⁶

3. свети са Великим славословљем и више: као под А.1.

4. у Прет/Поупразништву:

а. мали свети и свети са Великим славословљем:¹²⁷ кондак празника.

б. свети са Полијелејем и Бденијем: кондак празника и светог наизменично.¹²⁸

Б. СУБОТОМ:

а. кад је **Богъ Господь**: као седмичних дана.

б. кад је **Илладаѿа: Со свѣтымн.**¹²⁹

В. НЕДЕЉОМ:

1. мали свети: кондак васкрсан.¹³⁰

¹²⁴ Типик, гл. 13.

¹²⁵ Типик, гл. 52.

¹²⁶ Типик, гл. 52.

¹²⁷ Октоих.

¹²⁸ Типик, гл. 52.

¹²⁹ Типик, гл. 13.

¹³⁰ Типик, гл. 52.

2. свети са Великим славословљем и Полијелејем: наизме-нично васкрсан и светог.¹³¹

3. свети са Бденијем: само светог.¹³²

Ако се Девети час говори у притвору храма тад свештеник на крају говори његов отпуст. Ако се Девети час служи у цркви отпуст Деветог часа не бива.¹³³

ИЗОБРАЗИТЕЉНА

Изобразитељна *изображаѣтъ*, и у случају нужности замењује Литургију.¹³⁴

– кондаци по *Слави, ѿстави*: дана, храма светог, светог редовног (ако има), *Слава: Со свати́ми, И ны́нѣ*: храма Христовог или Богородичиног или *Предста́тельство*.¹³⁵

– У Прет/Попразништву Христовом, у храму Христовом се кондак храма не узима, него је на *И ны́нѣ*: празника.¹³⁶ Тако исто је средом и петком у храму Христовом, кондак дневни се узима на крају уместо кондака храма. По тој аналогiji, у Прет/Попразништву Богородичином, у њеном храму не узима се кондак храма.

– Кондак храма Претечином не узима се уторком, јер се узима кондак Претечи дана.¹³⁷ (Према томе, не узима се у понедељак анђелима у њиховом храму, и светом Николају четвртком и свим Светима у суботу.)¹³⁸

¹³¹ *Типик*, гл. 52.

¹³² *Типик*, гл. 3; по *Општем минеју*: васкрсан и светог наизменце.

¹³³ *Типик*, гл. 9.

¹³⁴ *Црквени устав*, 74.

¹³⁵ *Типик*, гл. 52.

¹³⁶ *Октоиха*.

¹³⁷ *Типик*, гл. 52.

¹³⁸ По *Часословцу*, кондаци иду другачије: најпре кондак Преображења, дана, храма, *Слава: Со свати́ми, И ны́нѣ: Предста́тельство* – биће да је кондак Преображења наведен само као пример, да се у храму Христовом говори кондак храма.

ЛИТУРГИЈА

Изобразитељни псалми (102. и 145.) певају се на Литургији увек кад и Блажена.

Блажена:¹³⁹

Најпре видети да ли су светом у *Минеју* наведена Блажена. Ако нису, ма били наведени Прокимен, Апостол, Јеванђеље и Причастен, певају се *Дневниј* антифони са краја *Ирмологије* и *Апостола*. Блажена се не узимају.

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети коме нису наведени **Блажени**: *Октоиха* на 6.
2. ако му је наведена песма на **Блажени**: *Октоиха* 4, и светог одређена песма 4.
3. ако су два света и свакоме указана песма: светима на 8 (*Октоих* се изоставља).
4. у Попразништву: одређена песма канона писаног на сâм празник (а не попразничног) на 6; ако има **Блажена** и свети: празника одређена на 4, и светог на 4.

Б. СУБОТОМ:

- а. кад је **Бог Господь**: као под А.
- б. кад је **Илиџа**: *Октоиха* 6.¹⁴⁰

В. НЕДЕЉОМ:

1. мали свети коме нису наведени **Блажена**: васкрсна на 8.¹⁴¹

¹³⁹ У Српској цркви, прва четири блажена певају се одређеног (наведеног) гласа; друга 4 блажена певају се: ако су прва четири од 1. до 4. гласа: 8. гласом; ако су од 5. до 8. гласа: 4. гласом.

¹⁴⁰ *Типик*, гл. 13.

¹⁴¹ *Црквени устав*, 21; по правилу с почетка *Октоиха*

2. светог на 6, с Полијелејем и Бденијем: васкрсна 6, светог са треће песме на 4.

3. у Прет/Попразништву: васкрсна 4 и празника одређена 4; ако је светом наведена песма: васкрсна 4, празника 4, светог 4.¹⁴²

4. на велике Христове празнике (из броја 12) певају се одређени празнични антифони.

Входноје:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети, свети са Великим славословљем, Полијелејем, Бденијем, на све Богородичине празнике: Прїндїте..., во свѣтѣхъ днѣвѣхъ сѣи, пощѣмъ тѣ: Ялнлѣѣ.¹⁴³

2. сви Христови празници из броја 12, још Сретење и Благовести (кад падну на Цвети): имају нарочито Входноје.

3. у Попразништву и Оданију Христових празника, входније Прїндїте, уместо во свѣтѣхъ днѣвѣхъ сѣи, узима се на: (сем кад Попразништво или Оданије им падне у недељу):

– Крстовадне: Прїндїте..., плѣтїю распнѣсѣ:

– Божића: Прїндїте..., рождѣйсѣ ѿ дѣвы:

– Богојављење: Прїндїте..., во ѣврдѣнѣ крестнѣвѣсѣ:

– Спасовадне: Прїндїте..., вознесѣйсѣ во славу:

– Преображење: Прїндїте..., прѣвѣразнѣвѣйсѣ на горѣ, сем кад Попразништво (или Оданије) падне у Недељу, тада се узима Воскресїи ѣзѣ мертвѣхъ.

– Духови: Вознесѣсѣ Гдїи силою твоєю...

Б. СУБОТОМ: као под А.

¹⁴² Општи менеј.

¹⁴³ Типик Николајевић: Типик Георгија Протопсалтовића, Цариград 1853, на Малу Госпојину, 16.

В. НЕДЕЉОМ

Прїндїте... , воскресїи њзъ мѣртвыхъ, поюшыѣ тї: Ялнлѣѣа.

– Тако и на све празнике Богородичине, Попразништва и Оданија кад падну у недељу.

– На Христове празнике (из бр. 12) празнично Входноје узима се и недељом.

Тропари и кондаци по Входу:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети:

– *тропари:*

– храма Христовог или Богородичиног, дана, храма светог, светог редовног (из *Минеја*) и другог светог редовног (ако има).

– у храму светог: тропар седмичног дана, храма светог, светог редовног (из *Минеја*) и другог светог редовног (ако има).

– *кондаци:*

дана, храма светог, светог редовног и другог светог редовног (ако има), *Слѡва: Со свѣтѣмн, ѡ нынѣ:* храма Христовог и Богородичиног¹⁴⁴ или *Предстѣтельство* ако је храм светог.¹⁴⁵

Средом и петком не узима се тропар храма Христовог (кондак се узима)¹⁴⁶, а тако исто и четвртом храма апостолског.¹⁴⁷

¹⁴⁴ *Типик*, гл. 52; на крају црквенословенског *Типика*.

¹⁴⁵ Тако мислим, не узима се (мада то *Типик* не каже – каже на Изобразитељни за храм Претечин и на Повечерју такође за Претечин и храм Апостола) понедељком тропар храма, Арханђела; уторком храма, Претечин.

¹⁴⁶ *Типик*, гл. 52.

¹⁴⁷ *Типик*, гл. 52.

2. свети са Великим славословљем и више: као под 1, само се тропар и кондак дана и **Со свѣтъмн...** не узима

3. свети са Полијелејем: тропар храма Христовог или Богородичиног или светог, светог који се празнује, кондак храма светог, **Слѣва**: кондак светог који се празнује, **И њѣнѣ**: храма Христовог или Богородичиног или **Предстѣтельство** ако је храм светог.

4. свети са Бденијем: као под 3, само се тропар и кондак храма светог не узимају.

5. на 12 великих празника: тропар Празника, **Слѣва**, **И њѣнѣ**: кондак празника.

6. у Прет/Попразништву:

а. мали свети, и свети са Великим славословљем и Полијелејем:

– у Прет/Попразништву Христовом:

тропари: тропар Празника, храма Богородичиног или храма светог, светог редовног и другог светог (ако има).

кондаци: храма Богородичиног или храма светог,¹⁴⁸

Слѣва: светог редовног, **И њѣнѣ**: Празника.

(Тропар и кондак храма Христовог тада се не узима.¹⁴⁹)¹⁵⁰

– у Прет/Попразништву Богородичином

– тропари: тропар храма Христовог, празника, (храма светог), светог редовног и другог редовног (ако има);¹⁵¹

– кондаци: храма Христовог (или храма светог), **Слѣва**: светог редовног, **И њѣнѣ**: празника

(Тропар и кондак храма Богородичиног се не узима.)

б. свети са Бденијем:

– тропари: празника, светог редовног.

– кондаци: **Слѣва**: светог редовног, **И њѣнѣ**: празника.

¹⁴⁸ Претпразништво Богојављења, 2. јануар.

¹⁴⁹ *Типик*, гл. 52.

¹⁵⁰ По правилу у *Октоиху*: пред суботном службом првог гласа не узима се ни храма Богородичиног у Прет/Попразништву Христовом.

¹⁵¹ *Типик*, гл. 52.

Б. СУБОТОМ:

а. кад је Бѡгъ Гѡсподъ:

1. мали свети:

– *тропар*: храма Христовог или Богородичиног, па ѡпѡстоли, мѡченици њ прѡрѡци, светог редовног и другог светог редовног (ако има); ако свети нема тропара, уместо њега: Помѡни Гѡсподн ѡкв блѡгъ.

– *кондаци*: (храма Христовог и Богородичиног не узимају се) светог редовног и другог светог редовног (ако има), Слава: Со свѡтымн, ѡ нынѣ: ѡкв начѡтки.¹⁵²

Када је у суботу мали свети, тропар и кондак храма светог се не узимају.

2. свети са Великим славословљем и Полијелејем:

– *тропар*: храма Христовог или Богородичиног или храма светог, светог редовног.

кондаци: храма светог, Слава: кондак светог редовног, ѡ нынѣ: храма Христовог или Богородичиног или Предстѡтельство.¹⁵³

3. свети са Бденијем: као под 2; само се тропар и кондак храма светог не узима.¹⁵⁴

4. у Прет/Попразништву: као под А.б.

б. кад је ѡлливѡ: тропари ѡпѡстоли, мѡченици њ прѡрѡци, Помѡни Гѡсподн ѡкв блѡгъ, Со свѡтымн, Слава, ѡ нынѣ: Тебѣ ѡ стѣнѡ:

В. НЕДЕЉОМ:

1. мали свети, свети са Великом славословљем и Полијелејем:

¹⁵² Типик, гл. 12.

¹⁵³ Типик, гл. 52. Овако се вели за светог са Полијелејем, а свети са Великим славословљем: без тропара и кондака храма светог; но, пре ће бити овако, јер се тропар и кондак храма светог не узимају у случају Б.1., јер су сви свети поменути у тропару ѡпѡстоли, мѡченици њ прѡрѡци.

¹⁵⁴ Типик, гл. 52.

– *тропари*: васкрсан, храма Богородичиног или храма светог, светог редовног и другог светог (ако има).

– *кондаци*: васкрсан, (ако није храм Христов) храма светог, светог редовног (ако и други свети има кондак: *Слáva*: кондак његов, а први без Славе), *И њи́нѣ*: васкрсан (ако је храм Христов) храма Богородичиног (у њеном храму) или *Предста́тельство . . .* (у храму светог).¹⁵⁵

2. свети са Бденијем: као под В.1., само се не узима тропар и кондак храма светог,¹⁵⁶ и другог светог.

3. – у Прет/Попразништву Христовом:

а. мали свети, свети са Великим славословљем и Поли-јелејем:

– *тропар*: васкрсан, празника, храма Богородичиног или светог, светог редовног,

– *кондаци*: *Слáva*: светог редовног, *И њи́нѣ*: празника; ако свети нема кондака: кондак васкрсан, *Слáva*: кондак храма Богородичиног или храма светог, *И њи́нѣ*: празника.¹⁵⁷

– у Прет/Попразништву Богородичином:

тропари: васкрсан, празника, храма светог, светог редовног

кондаци: васкрсан, храма светог, светог редовног (ако нема: *Слáva*: храма светог), *И њи́нѣ*: празника.¹⁵⁸

б. свети са Бденијем: као под В.3.а.; само се тропар и кондак храма светог не узима.¹⁵⁹

4. – на Христов празник из броја 12 недељом: тропар празника, *Слáva*, *И њи́нѣ*: кондак празника

– на Богородичин празник: тропар васкрсан, тропар Празника; *Слáva*: кондак васкрсан, *И њи́нѣ*: кондак Празника.

¹⁵⁵ *Типик*, гл. 52.

¹⁵⁶ *Типик*, гл. 3. и 4.

¹⁵⁷ Попразништво Крстовадне.

¹⁵⁸ Попразништво Велике Госпојине.

¹⁵⁹ *Типик*, гл. 52: *И́ще ли сладѣнѣа въ неде́лю предпразднство или попра́зднство, и великаго стáго.*

Трисвето:

Трисвето се пева свих седмичних дана, Попразништва и Оданија, и на све празнике сем на: Божић, Богојављење, Лазареву и Велику суботу, Васкрс и целе Светле седмице и Духове – тад се пева **Блицы**; затим: Крстовдан и недељу Крстопоклону – тада се пева **Крестъ твоѣмъ**:

Прокимен:**А. СЕДМИЧНИХ ДАНА**

1. мали свети: прокимен дана.
2. свети коме је наведен Апостол и Јеванђеље, свети са Великим славословљем и Полијелејем: Прокимен дана и светог.
3. свети са Бденијем: Прокимен само светог.
4. у Претпразништву: као под А.1–А.3.
5. у Попразништву: празника и светог (ако има).¹⁶⁰

Б. СУБОТОМ

- а. кад је **Бѡгъ Гѡсподъ**
1. свети без Апостола: Прокимен дана и упокојеним.
  2. свети који има Апостол и Јеванђеље: Прокимен светог и дана.
  3. свети са Бденијем: Прокимен само светог.
  4. у Прет/Попразништву: као под А.4. и А.5.
  - б. кад је **ѿлнаѣѣа**: Прокимен дневни и упокојеним.

В. НЕДЕЉОМ

- васкрсан и светог (ако има).
 – у Прет/Попразиштву.
- а. мали свети: Прокимен васкрсан гласа и Празника.
  - б. свети коме је наведен Апостол и Јеванђеље: васкрсан гласа и светог.¹⁶¹

¹⁶⁰ *Минеј*, Попразништво Мале Госпојине и Крстовадне.

¹⁶¹ *Општи минеј*.

Апостол:

Више од два Апостола се не чита. Ако треба да се читају три зачала, онда се друго чита као подзачално (без посебног завршетка и прекида).¹⁶²

Б. СУБОТОМ

а. кад је Бóгъ Гóсподъ

1. од Недеље Свих светих до Недеље о митару и фарисеју: најпре светог, па редовни дана.

2. од Недеље о митару и фарисеју: обратно (ако свети нема наведен Апостол, узима се упокојеним).¹⁶³ Овако се узима и кад је свети са Великим славословљем и Полијелејем. Светом са Бденијем: само светог.¹⁶⁴

3. у неке суботе чита се нарочити Апостол и редовни:

– у суботу пред и по Крстовдану.

– у суботу пред и по Божићу.

– у суботу пред и по Богојављењу.

Ако у те суботе падне велики свети (са Бденијем), чита се Апостол и њему.¹⁶⁵

б. кад је ѿмнѣѣа: Апостол редовни и упокојеним;¹⁶⁶ овако и Јеванђеље.

В. НЕДЕЉОМ

– редовни недељни и светог (ако му је указан Апостол у *Минеју*); у недеље после Крстовдана, Божића и Богојављења наведених субота (сем недеље пред Божић), затим у недеље јулских и октобарских Отаца, чита се редовни и нарочити

¹⁶² Николајевићев Типик, стр. 239-240, и *Минеј*: Субота пред Божић, зрѣ.

¹⁶³ *Октоих*.

¹⁶⁴ *Октоих* пред суботом 1. гласа.

¹⁶⁵ Николајевићев Типик, 239.

¹⁶⁶ *Октоих*.

Апостол (и великог светог ако тад падне), а у недељу Праотаца и Недељу пред Божић само нарочити.

Јеванђеље:

Све што је речено за Апостол важи и за Јеванђеље. Сем тога: у Недељу праотаца се чита само Јеванђеље 28. недеље (ако у недељу Праотаца падне Свети пророк Данило и три отрока, онда Апостол и Јеванђеље њима, макар недеља Праотаца пала у 27, 29, 30. или 31. недељу; у том случају се у 28. недељу чита Јеванђеље недеље у коју су пали Праоци (тако и Апостол).

На велике Христове празнике, ма у који дан пали: само празнично (редовно Јеванђеље се чита као подзачало дан раније);¹⁶⁷ исто тако на Богородичине празнике, храмовне и свете са Бденијем када падну у седмични дан (кад падну у недељу, чита се најпре недељни).¹⁶⁸

¹⁶⁷ *Типик*, гл. 7.

¹⁶⁸ У *сказанију* Еванђеља и Апостола наведени су Апостоли и Јеванђеља само за 32 недеље, а 33. недеља је Недеља о митару и фарисеју. Но, то је речено уопште, јер ако је Васкрс био касније, а идуће године рано (други Васкрс у току једне године; зато се вели: *внѣтрѣ Пагѣа*), Недеља о митару и фарисеју неће бити 33. (но 32, 31, 29. или 28.). Тада се Јеванђеље сувишних недеља изостављају, а у Недељу о митару и фарисеју и остале читају њихова Јеванђеља и Апостоли.

Но, ако је Васкрс био рано, а идуће године касно (други Васкрс изван године; зато се вели: *внѣ Пагѣа*), онда Недеља о митару и фарисеју неће бити 33. (но, 34. до 38.), тад ће недостајати Јеванђеља:

1. за највише пет седмичних дана после 17. недеље до Крстовадне (јер Јеванђеље по Луки почиње после 17. недеље, али тек од понедељка по Крстовудне); тад се читају Апостоли и Јеванђеља по увиђавности настојатеља (Лазар Мирковић, *Литургика I*, 287)

2. за седмичне и недељне дане од 32. недеље до Недеље о митару и фарисеју: за седмичне дане тада ће се одступити натраг (зато се то зове: *ѡстѣпка*) одбројивши колико треба дана, па ће се одатле поново читати (*Типик*, 7. јануар шесто зрѣ); у недељне, пак, дане читаће се Апостоли и Јеванђеља оних недеља у које су читани нарочити а редовни нису:

ДОСТОЈНШ:

Ирмос **ДОСТОЈНШ** се пева: седмичних, недељних и празничних дана преко целе године.

Не пева се: на Васкрс и Светле седмице, на 12 великих празника, њихова Попразништва и Оданија; у те дане (ма пали у недељу) пева се Ирмос празника девете песме канона с припевом.

На Лазареву суботу, Цвети, Велики четвртак, Велику суботу, Преполовљење и његово Оданије, Духове (и до Оданија им) пева се Ирмос девете песме без припева.¹⁶⁹

На Литургији Светог Василија Великог: уместо **ДОСТОЈНШ** пева се **Ѓ ТЕТѢ РАДЪВЕТСА** (сем на Велики четвртак и Велику суботу, кад се пева Ирмос девете песме).

ОДАНИЈЕ

Служба само Празника.

Светог који падне у тај дан служба се врши дан раније. Но, на дан Оданија Ваведења служи се и светом, чак ако падне у недељу. Такође ако тада падне празник Светог Јована Богослова или празник Светих цара Константина и царице Јелене, служба се служи и њима.

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

На **Господи воззвахъ**: Празника 6, **Слава**, **И њиѣ**: празника. Прокимен дана. Входа и паримеја нема. Стиховње

недеља Праотаца (ако није пала у 28. недељу); недеља пред Божић и по Божићу и пред Богојављењем. У последње две ако је велика **ѡгтѡпка** читаће се само нарочито Јеванђеље и Апостол. Може недостајати Јеванђеље још само за једну недељу; тад се чита 62. зачало по Матеју, које се онда на самом месту не чита (По *Титику* Николајевићевом).

¹⁶⁹ *Црквени устав.*

стихире: празника. Тропар Празника једанпут. (На Оданије Ваведења: светог, Слáva, Ы нѣнѣ: Празника.)

НА ПОВЕЧЕРЈУ: кондак празника.

НА ПОЛУНОЋНИЦИ: обични тропари и молитва Поманї Гóсподи.

НА ЈУТРЕЊИ: на Бóгъ Гóсподъ: тропар Празника двапут, Слáva, Ы нѣнѣ: празника¹⁷⁰ (на Оданије Ваведења: тропар Празника двапут, Слáva: светог, Ы нѣнѣ: Празника). Седални: Празника. Еванђеља нема.

Канони: Празника први на 8, други на 6¹⁷¹ (на Оданије Крстовадне: тропар Празника, канони на 12).

– По 3. песми: седални Празника. По 6. песми: кондак и икос Празника. Честнѣйшю се не пева, но тропари 9. песме с припевима.

Светилан Празника; тако и стихире Хвалитне на 4.

Славословље велико. Тропар Празника једанпут.

На Часовима: тропар и кондак Празника.

На Литургији:

– Блажена са ирмосом,¹⁷² девета песма оба канона на 8 (а не празнични антифони¹⁷³).

– По Входу: тропар, Слáva, Ы нѣнѣ: кондак празника (Оданије Ваведења: тропар Празника и светих, Слáva: кондак светих, Ы нѣнѣ: кондак Празника.

– Прокимен и причастан: Празника.

– Апостол и Јеванђеље: на Оданије Христових Празника: само дана; на Оданију Богородичиних празника: дана и Празника.¹⁷⁴

¹⁷⁰ Оданије Мале Госпојине.

¹⁷¹ Оданије Мале Госпојине.

¹⁷² Преображење.

¹⁷³ 31. децембар.

¹⁷⁴ Оданије Мале Госпојине и Крстовадне – Типик; на Оданије Ваведења: и светих

Б. СУБОТОМ:

све као под А; само на Господи **воззвѣхъ**: **Слѣва**: празника, **И њнѣ**: Догматик владајућег гласа (сем на Прет/Попрзништво и Оданије Божића и Богојављења).

В. У НЕДЕЉУ:

– На Господи **воззвѣхъ**: стихире васкрсне 4, Празника 6 (на Оданије Ваведења, и светог), **Слѣва**: Празника, **И њнѣ**: Догматик владајућег гласа.

– На *Литији*: Празника.

– *Стиховње*: васкрсне, **Слѣва**, **И њнѣ**: Празника.

– На *Благосиљању хлебава*: **Богорѡднице дѣво** двапут, и Празника једанпут (на Оданије Ваведења: **Богорѡднице дѣво** трипут).

– НА ПОВЕЧЕРЈУ, ако не буде Бденија: кондак васкрсан.¹⁷⁵

(Благовестима је Оданије сутрадан по Празнику, а ако падну на Лазареву суботу, Велику и Светлу недељу, онда немају Оданија.)

– НА ЈУТРЕЊУ:

на **Бѡгъ Господь**: тропар васкрсан двапут, **Слѣва**, **И њнѣ**: Празника.

– даље све васкрсно.

– *Канон*: васкрсан 4, Богородичин 2 (тако на Оданије Мале Госпојине и Крстовадне) и Празника оба на 8.

– По трећој песми: кондак и икос и седалан Празника. По шестој песми: кондак и икос васкрсни.

– На деветој песми: **Честнѣйшю**.

– *Светилан*: васкрсан, **Слѣва**, **И њнѣ**: Празника.

– *Хвалитне* стихире: васкрсне 4, Празника са Славом 4, **Слѣва**: Стихира јеванђелска, **И њнѣ**: **Преблагословѣнна ѿси**

¹⁷⁵ Јер *Типик* је предвидео кондак светих само за светог с Полијелејем и Бденијем.

Славословље велико. Тропар васкрсан.

НА ЧАСОВИМА:

- тропар васкрсан, *Слáva*: празника, *И њи́нѣ*: часова.
- кондаци: васкрсан и Празника наизменично.

НА ЛИТУРГИЈИ:

- *Блажена*: васкрсна 6, празника 9. песме на 4.
- *По Входу*: тропари: васкрсан, Празника, *Слáva*: кондак васкрсан, *И њи́нѣ*: кондак Празника (на Оданије Ваведења: тропар васкрсан, Празника, Светог Климента; кондаци: васкрсан, *Слáva*: Светог Климента, *И њи́нѣ*: Празника).
- Апостол и Јеванђеље: недељно (и Празника ако је Оданије Богородичиног Празника).
Оданије Сретења се помера.

II

ВЕЛИКИ ПОСТ

ПРИПРЕМНЕ НЕДЕЉЕ:

1. малом светом који падне у недеље: Митара и фарисеја, до Сирупусне: чини се служба у петак на Повечерју;¹

2. светих с Полијелејем, Бденијем, храмовном, Сретењу и његовом Попразнству, служба се меша са васкрсном и Триода (по правилу у Марковим главама за Сретење; и храмовног светог на крају Типика);

3. на Повечерју Месопусне седмице не узима се канон Богородичин (Недеља о блудном сину). Исто тако у седмици сирној (сем среде и петка – кад је Повечерје велико).²

4. Од Недеље месопусне узимају се стиховње стихире све из Триода.

МЕСОПУСНА СУБОТА:

1. мали свети: служба му се чини на Повечерју претходног дана (Триод на крају Недеље о блудном сину);

2. свети с Полијелејем: служба му се врши у петак месопусни, а мртвим у суботу.³

3. свети с Бденијем и Сретење: служи им се служба месопусне суботе, мртвима истог дана у гробници (ако има); ако нема гробнице онда у четвртак месопусни или у претходну суботу.⁴

4. служба Попразнства Сретења ове суботе се изоставља.⁵

¹ Типик, гл. 49.

² Типик.

³ Црквени устав, 45.

⁴ Типик.

⁵ Црквени устав, 45.

• Сиропусне седмице почиње употреба *Триода*. У уторак и четвртак Велико повечерје. (Уместо *Гѡпѡди сѡлѡ*: тропари дана и храма, *Бѡже ѡтѡецѡ нѡшнѡхѡ* с Малог повечерја.) У среду и петак на Јутрењу: *ѡлнлѡѡа*, и тројични гласа.

• Канони: *Октоиха* 6, *Минеј* 4, *Триода* 4; за које песме има трипеснец: *Триода* 6, трипеснец 8, на крају тих песама ирмоси трипеснеца. (Изоставља се канон *Октоиха* и *Минеја*.)⁶

• Часови посни заједно су с Вечерњом – све с молитвом Светог Јефрема.

• Ако у среду и петак те седмице падне свети с Полијелејем, служи му се служба дан раније.⁷

• Полијелеј престаје у недељу Сирну, и не узима се (осим кад у недељу падне свети с Полијелејем и Бденијем) до Крстовадне.⁸

• У недељу Блудног сина, Месопусну и Сиропусну, после 134. и 135. псалма, додаје се 136. псалом: *На рѡкѡхѡ кѡвѡлѡнскѡхѡ*.⁹

Опште напомене

• На свим службама (Вечерњи, Повечерју, Полуноћници, Јутрењи, сваком Часу) долазе молитве Светог Јефреме Сирина, с три поклона велика, 12 малих са *Бѡже, ѡчѡстѡ мѡ*, и на крају један поклон велики све уз све три молитве. На Деветом часу чинимо само три поклона велика уз молитве Светог Јефрема Сирина.¹⁰ Поклона нема суботом и недељом. Престају у петак после Пређеосвећене литургије.¹¹

⁶ Типик.

⁷ Правило за Обретења.

⁸ *Триод*.

⁹ *Ирмологија* после Пасхалног правила.

¹⁰ *Црквени устав*, 48.

¹¹ *Триод*, петак Прве недеље поста.

• Велики поклон: ... ђлнkw челоvѣкѣ мѡжетѣ прѡвкw стоѡ, ђ нн мѡлw наклонѡwсѡ главоу на зѣмљу поклонѡнѡ...¹²

• По Уставу Лавре Светог Јована Златоустог у Светој Гори,¹³ велики поклон се врши тако да се коленима и рукама и главом додирне земља.¹⁴ И по Јиречеку, у три такта: прво се падало на колена, па на руке, и најзад се челом додиривала земља.¹⁵

• „...при сваком сагибању колена и опет устајању, ми самим чином показујемо да смо због грешности наше пали на земљу; а по човекољубљу Онога Који нас је створио позвани смо опет на небо“.¹⁶

• Светим који падну у суботе и недеље Великог поста служба се врши у петак и недељу на Поверечју¹⁷ (но, тако само у суботе прве и пете недеље Поста, јер се у друге суботе канон *Минеја* узима на Јутрењи).

• Од понедељка Друге недеље на Повечерју читају се службе малих светих који ће пасти у Лазареву суботу и даље до Томине недеље.¹⁸

• Ако ко умре Чисте недеље, трећина (Парастос) бива тек у петак 1. недеље Поста увече. На Теодорову суботу му је Литургија, а деветина у суботу Друге недеље Поста. Петдесетница бива тачно у који падне дан. Заупокојена литургија бива тек од Томине недеље.¹⁹

• Ако Сретење или Обретење падне у понедељак Прве недеље Поста (Сретење најдаље тад може пасти), служба им се чини у Недељу сиропусну.²⁰

¹² *Типик*, гл. 49: Чисти понедељак: Ѡ поклонѣхѣ.

¹³ Написао игуман Кирил 1910. године – превео отац Јустин, стр. 105.

¹⁴ Исто: *Новаја скрижаљ*, 92.

¹⁵ *Историја Срба*, 272, напомена 98.

¹⁶ Свети Василије Велики, *Поука* 91.

¹⁷ *Триод*, петак 1. недеље Поста по Вечерњи.

¹⁸ *Триод*, понедељак 2. недеље Поста: најпре канон Богородици *Октоиха*, па светог.

¹⁹ *Триод*, Недеља сирна после Вечерње; *Типик*.

²⁰ *Триод*.

- Ако Обретење падне у који други дан те седмице, онда служба бива на Теодорову суботу или у Недељу сиропусну.²¹

- *Октоих* се, сем суботом и недељом, уз Велики пост не узима.²²

- Света четрдесетница се завршава петком уочи Лазареве суботе.²³

- На Велику среду по Пређеосвећеној литургији, поклони престају (у цркви; у келијама до Великог петка); али у *Типику* су предвиђени и на Велику среду на Малом повечерју.

- *Псалтир* се не чита од Велике среде (сем 17. катизма на Статијама на Велику суботу), и Повечерје је мало.²⁴

- Уочи среде четврте седмице (Преполовљење Поста) узимају се на *Господи воззвахъ* само стихире из *Триода*, а такође и канон на Јутрењу. Служба светом који падне у ту среду узима се на Повечерју.²⁵

ВЕЧЕРЊА

У седмичне дане Великог поста, Вечерња се служи одмах после часова и Изобразитељне.²⁶

Катизме:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: осамнаеста.

²¹ *Типик.*

²² *Типик.*

²³ *Црквени устав*, 55.

²⁴ *Црквени устав*, 57; *Типик*: Велика среда.

²⁵ *Типик*; *Триод.*

²⁶ *Црквени устав*, 47.

2. свети с Полијелејем: уочи понедељка: **Блаженъ мѣжъ**; уочи осталих: осамнаеста.²⁷

Б. УОЧИ СУБОТЕ: на Пређеосвећеној литургији: осамнаеста

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ: **Блаженъ мѣжъ.**

После Вечерње Велике среде до Томине недеље *Псалтир* се не чита.²⁸

На Господи възвѣхъ стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА

1. мали свети: *Триода* 3, *Минеја* 3, **Слѣва:** светог, **И њынѣ:** богородичан или крстобогородичан по гласу Славе светог. Ако свети нема Славе, **Слѣва,** **И њынѣ:** богородичан или крстобогородичан из *Минеја*.

Уочи среде Крстопоклоне: све *Триода*, а светог из *Минеја* чита се на Повечерју. Тако и у среду Пете недеље.

2. два мала света: стихире другог светог се узимају на Јутрењу на Хвалитне.²⁹

3. свети с Полијелејем и Бденијем: *Триод* 6, светих 4, **Слѣва:** светог, **И њынѣ:** богородичан васкрсан по гласу Славе; **Вход,** **Прокимен** *Триода*, **Паримије** *Триода* и светог.³⁰

Б. СРЕДОМ И ПЕТКОМ

І. кад ће бити Литургија пређеосвећених дарова:

²⁷ Служба Обретења.

²⁸ *Типик*, гл. 27.

²⁹ *Триод*, Чисти понедељак.

³⁰ Обретење и Младенци.

А. СРЕДОМ:

стихире самогласне *Триода 2*, мученична *Триода 1*, подобне *Триода 3*, светог из *Минеја* (сутрашњег) 4, *Слава*: светог, *И њинѣ*: богородичан по гласу Славе (ако свети нема Славе: *Слава*, *И њинѣ*: богородичан из *Минеја*). Ако је свети с Полијелејем,³¹ онда светог с Полијелејем 4, а стихире с *Господи воззвахъ* светог сутрашњег узимају се сутра на Хвалитне.³² Ако свети тога дана има Апостол и Јеванђеље: Вход са Јеванђељем, иначе са кадионицом. Паримије *Триода* (ако је сутрадан свети с Полијелејем и Бденијем: онда и светог из *Минеја*), по *Да исправитѣа*: одмах *Вонмѣмъ*, Прокимен Апостола, па Апостол и Јеванђеље, и даље Литургија преѢосвећих дарова.

Б. ПЕТКОМ:

1. мали свети:

– Прве недеље Поста: стихире самогласне *Триода 2*, мученичне владајућег гласа из *Октоиха 4*, Светог Теодора (из *Триода*) 4, *Слава*: Теодора, *И њинѣ*: Догматик владајућег гласа.

– недеље Друге, Треће и Четврте: самогласне *Триода 2*, мученичне гласа из *Октоиха 4*, *Минеја 4*, *Слава*: светога (ако нема: мртвен са стиховњих *Октоиха*)), *И њинѣ*: Догматик владајућег гласа.³³

2. свети с Полијелејем:

– уочи суботе Прве недеље, служба му се меша с триодским и Светог Теодора.

– уочи субота Друге, Треће и Четврте. недеље: само служба светог (мртвима се изоставља).

– у Пету суботу: само Богородици (служба светих с Полијелејем се преноси у уторак те недеље).³⁴

³¹ Обретење и Младенци.

³² *Минеј*, Обретење.

³³ *Триод*, суботе Друге недеље.

³⁴ *Типик*, 24. фебруар.

II. ако неће бити Пређеосвећена литургија

а. у среду: на Господи *воззвахъ* стихире из *Триода* и *Минеја* 6, *Слава*, *И њинѣ*: богородичан из *Минеја*.

б. у петак: мученична 3, *Октоиха* гласа, светог из *Минеја* 3, *Слава*: светога ако има; ако нема: мртвен (са стиховњих),³⁵ *И њинѣ*: Догматик владајућег гласа.

V. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

вакрсне 6, *Триода* 4, *Слава*: *Триода*, *И њинѣ*: Догматик гласа.

Г. У НЕДЕЉУ УВЕЧЕ:

1. мали свети: покајне владајућег гласа са стиховњих Вечерње 2 и понедељка Јутрење 2, *Триода* 3, *Минеја* 3, *Слава*: светог (из *Минеја* ако има), *И њинѣ*: богородичан по гласу Славе; ако свети нема Славе: *Слава*, *И њинѣ*: богородичан из *Минеја*. Тако све до 5. недеље Поста.³⁶

2. свети с Полијелејем: *Триода* 4, светог 6, *Слава*: светог, *И њинѣ*: Догматик по гласу Славе.

Вход

Недељом, на Вечерњи, због великих Прокимена: увек бива Вход.

Прокимен:

A. СЕДМИЧНИХ ДАНА: прокимени паримија из *Триода*.

B. УОЧИ НЕДЕЉЕ: Господь воцариса.

³⁵ *Триод*, суботе Друге недеље Поста.

³⁶ *Триод*, Недеље сиропусне увече.

В. У НЕДЕЉУ УВЕЧЕ: Велики прокимен: **НѢ ѠВРАТНІ И ДАЛ ЁСН.**

По Прокимену не узима се Сугуба јектенија, но одмах: **СПОДОБНІ ГОСПОДН;**³⁷ и кад је свети с Полијелејем, по Входу: **СПОДОБНІ ГОСПОДН.**

Стиховње стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: *Триода*, **СЛАВА:** светог (ако има), **И НЫНѢ:** богородичан по гласу Славе (с краја *Минеја*); ако нема: **СЛАВА, И НЫНѢ:** *Триода*.³⁸

2. свети с Полијелејем и Бденијем: *Триода*, **СЛАВА:** светог, **И НЫНѢ:** богородичан по гласу Славе.³⁹

Б. СРЕДОМ И ПЕТКОМ кад се не служи Пређеосвећена литургија: самогласне 2, мученична 1 (писане у *Триоду* на **ГОСПОДН ВОЗЗВАХЪ**); петком: мученична четврта са **ГОСПОДН ВОЗЗВАХЪ Октоиха** гласа, јер се прве три мученичне узимају на **ГОСПОДН ВОЗЗВАХЪ, СЛАВА, И НЫНѢ:** богородичан *Октоиха* гласа (са стиховњих).⁴⁰

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ: васкрсне, **СЛАВА:** *Триода*, **И НЫНѢ:** богородичан васкрсан по гласу Славе.

³⁷ *Типик*, гл. 49.

³⁸ Недеља сиропусна.

³⁹ *Триода*, Младенци.

⁴⁰ *Триод*, среда Прве недеље Поста после Пређеосвећене литургије.

Тропарѝ:**А. СЕДМИЧНИХ ДАНА**

1. мали свети: **Богородице Дѣво**, и остали из *Часовца*.
2. свети са Полијелејем: тропар светог, **Слáva, Ї нынѣ**: богородичан васкрсан по гласу тропара (тако и у недељу увече); потом: јектенија: **Помнѣй насъ, Бѣже**: 3 метаније с молитвама Светог Јефрема Сирина, и Отпуст.⁴¹

Б. УОЧИ СУБОТЕ (ако не буде Литургија пређе-освећених дарова)

1. Прва седмица Поста: **Всѣмъ вѣры, Слáva, Ї нынѣ: Всѣ паче смысла**.

2. Друга, Трећа и Четврта седмица Поста: **Ѧпостоли, мѣченицы ѡ пророцы, Слáva: Помнѣй Господи ѡбъ блáгъ, Ї нынѣ: Мѣти свѣтѣмъ**.⁴² Ако тада падне Обретење или Мученици, по правилу у Марковим главама.

3. у седмице Прве до Пете: на Вечерњи: по молитвама Светог Јефрема Сирина одмах: **Слáva Тебѣ, Хрѣстѣ Бѣже**: и Отпуст.⁴³

ПОВЕЧЕРЈЕ:**А. СЕДМИЧНИХ ДАНА**

1. мали свети: Повечерје је велико с каноном: Прве недеље: великим; од Друге недеље Поста: Богородичиним *Октоиха* и *Минеја* светих који падну од Лазареве суботе до Томине недеље; тад је по трећој песми: кондак и седалан

⁴¹ Триод, Обретење.

⁴² Типик, субота Прве и Друге недеље.

⁴³ Недеља сиропусна.

Минеја; по шестој песми: седалан Богородичин. После канона: *Догтоѣнш*.⁴⁴

2. свети са Полијелејем: Велико повечерје; по првом Трисветом: тропар светога, *Слава, И нынѣ*: богородичан васкрсан по гласу тропара; по другом Трисветом: обични тропари; уместо *Господи силъ*: кондак светога.⁴⁵

3. уочи понедељка: Повечерје мало ако је уочи недеље било Бденије, тада без канона Богородици.⁴⁶ Мало повечерје је у Среду акатистну пре Бденија. На Малом повечерју, после *Иже на всакоє времѧ*: читају се молитве Светог Јефрема Сирина с поклонима.⁴⁷ Где је у *Часловцу* предвиђен возглас: *Молитвами свѧтыѡх ѡтѣцъ*, ту се и говори, а не: *Божє оуцѣдрни*;⁴⁸ тропари су на Малом повечерју обични.⁴⁹

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

Велико повечерје (Уочи Суботе акатистне: Мало повечерје, без поклона).

После првог Трисветог:

Прве недеље: тропар светога, *Слава, И нынѣ*: богородичан (*всѧ пѧче смысла*).

– од Друге до Пете недеље: тропари *Ѧпѡстолн, мѸченицы ѧ пророцы*, *Слава: Помѧнн Господн ѡкш блѧгъ, И нынѣ: Мѧти свѧтѧѧ*.

– после другог Трисветог: обични у *Часловцу*.

– по трећем (уместо: *Господи силъ*):

– Прве недеље Поста: кондак мученика.

– од Друге до Пете недеље: тропари *Со свѧтыѧмн*.⁵⁰

⁴⁴ *Типик*, понедељак 2. недеље Поста.

⁴⁵ *Црквени устав*, 50.

⁴⁶ *Триод*.

⁴⁷ Недеља сирна после Вечерње.

⁴⁸ *Типик*.

⁴⁹ Недеља сиропусна.

⁵⁰ *Типик*, субота Прве недеље Поста.

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ: ако је Бденије, нема Повечерја; ако нема бденија, свакако Мало повечерје.

Г. НЕДЕЉОМ И ПРАЗНИКОМ: Мало повечерје.

На Великом повечерју (сем уочи суботе), уместо Отпуста узима се молитва: Владико многомилостиве.⁵¹

ПОЛУНОЋНИЦА

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

све као ван Поста, само на свом месту читају се молитве Светог Јефрема Сирина с поклонима.

Б. СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ: као и ван Поста.

ЈУТРЕЊА

По почетном возгласу: Трисвѣтоѣ: Господи помилуй 12 пута, па 19. и 20. псалам (суботом и недељом без Трисветога).

По Великој јектенији:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: ѿмѣнѣнѣ владыкуѣ гласа, и тројични тропари (с краја Триода).

2. свети са Полијелејем и Бденијем: Богъ Господь, тропар светог двапут, Слава, И нынѣ: богородичан васкрсан по гласу тропара.⁵²

⁵¹ Црквени устав, 47.

⁵² Обретење.

Б. СУБОТОМ:

1. мали свети:

– Прве седмице: БѢГЪ ГОСПОДЬ, тропар Светог Теодора двапут, СЛАВА, И НЫНѢ: богородичан васкрсан по гласу тропара.

– Друге, Треће и Четврте седмице: ЯЛНАДѢ 2. гласа, тропар: ЯПОСТОЛН, МЪЧЕННИЦЫ И ПРОРОЦЫ (двапут), СЛАВА: ПОМАНН ГОСПОДН ЯКШ БЛАГЪ, И НЫНѢ: МАТИ СВАТАА.

2. свети с Полијелејем и Бденијем:

– Прве седмице: меша се служба са службом Светог Теодора

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице: БѢГЪ ГОСПОДЬ, тропар светог двапут, СЛАВА, И НЫНѢ: богородичан васкрсан по гласу тропара (служба покојним се изоставља).

В. НЕДЕЉОМ:

1. мали свети: служба васкрсна и *Триода*.

2. свети с Полијелејем и Бденијем: по правилу за Обретење.

Катизме:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

– мали свети и свети с Полијелејем: три катизме по пропису.

Б. СУБОТОМ:

– Прве седмице: две катизме.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице: 1. и 17. катизма.

В. НЕДЕЉОМ:

– две и 17. катизма

Седални:**А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:**

1. мали свети: први седалан владајућег гласа с краја *Триода* (ако свети има кондак: мученичан гласа се онда пева на првом седалну с припевом: **ДѢВЕНЪ БОГЪ**).⁵³

– Други и трећи седалан из *Триода*: дана. Седални долазе одмах после завршетка катизме (нема Мале јектеније).

2. свети с Полијелејем: прва два седална *Триода*, без јектенија; по трећој катизми: мала јектенија и оба седална светог; Полијелеј, итд.⁵⁴

Б. СУБОТОМ:

1. мали свети:

– Прве седмице: два седална *Триода*.

– Друге, Треће и Четвртеседице: један седалан састављен од три мученична *Октоиха* гласа (други мученичан првог седална, први и други 2. седална с припевом: **ДѢВЕНЪ БОГЪ**; па мртвен са припевом: **БЛАЖЕНН, ѦЖЕ ѦЗВРАЛЪ: СЛАВА, Ѧ НЫНѢ**: богородичан први владајућег гласа),⁵⁵ па 17. катизма, делећи је на пола. После првог дела: јектенија за упокојене; после другог дела: тропари по Непорочни: **СВАТЫХЪ ЛНЪ**: потом Мала јектенија за упокојене; **ПОКОЇ СПАСЕ НАШЪ**: и псалам 50.⁵⁶

2. свети с Полијелејем: све светог.

3. по Псалму 50: молитва **СПАСИ БОЖЕ**. (Суботом се не узима сем Лазарева суботе све до Велике среде закључно).

⁵³ *Триод*.

⁵⁴ Правило за Обретење.

⁵⁵ *Типик*, субота Друге недеље.

⁵⁶ *Типик*, субота Друге недеље.

Канони:**А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:****1. мали свети:**

– Канони *Минеја* и *Триода*: за које песме има трипеснец, а за које нема, само *Минеја*.⁵⁷

– Ирмоси 3. и 6. песме *Минеја* не узимају се испред тих песама, него одмах стихови *Ирмологије* уз тропаре.

– у среду четврте седмице: Канон Крста с трипеснецем, а ирмоси се певају на крају тих песама,⁵⁸ сем: у среду, кад има трипеснец треће песме, чији се Ирмос узима на крају те песме; и у суботу, кад има четверопеснец четврте песме.

По трећој песни: седалан с богородичиним или крстобогородичиним светог.

По шестој песни: кондак с икосом светог; ако свети нема кондак: мученичан гласа *Триода* (налази се после првог седална гласа).

– У среду Четврте седмице: седалан и кондак с икосом Крста.

2. два света, оба с канонима: оба се читају као један, с ирмосом на 6.⁵⁹ 3. свети с Полијелејем и Бденијем: канон *Минеја* 8, Катавасија *Ἐκείνου οὐτά*; за које песме има трипеснец: *Минеја* 6, *Триода* 8, Катавасија *Триода*.⁶⁰

Б. СУБОТОМ:**1. мали свети:**

– Прва седмица: храма и Светог Теодора.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице: храма Христовог и Богородичиног, *Минеја* 4, храма светог 6.

⁵⁷ *Триода*, Чисти понедељак.

⁵⁸ *Триода*, Чисти понедељак.

⁵⁹ *Црквени устав*, 48.

⁶⁰ *Црквени устав*, 50.

(Ирмос и један тропар без стиха: стихови од: *Тогда потцаша гла владыки. Претходни стихови до 6. песме не узимају се;*⁶¹ за које песме има трипеснец: *Минеја* и *Триода* (канон храма се изоставља).⁶²

По трећој песни: Мала јектенија обична.

– Прве седмице: седални светог.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице: кондак и икос светог.

По шестој песни:

– Прве седмице: Јектенија обична; кондак и икос светог.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице: Мала јектенија за упокојене, кондак и икос за упокојене.⁶³

2. свети с Полијелејем:

– Прве седмице: Канон светог и Светог Теодора, оба на 8, Катавасија *Ἐκείνου οὐγὰ*.

– по трећој песни: кондак и икос и седални светог и седални Светог Теодора.

– по шестој песни: кондак и икос Светог Теодора.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице: само светог с обичном Јектенијом.

– у недељу Четврту и Пету: по трећој песни: кондак светог; по шестој песни: кондак васкрсан.

Катавасија:

1. у Недељу Митара и фарисеја, кад падне:

а. пре Светог Саве: Богојављенска.

б. од Светог Саве до 9. фебруара: Сретењска.

в. иза Оданија Сретењског (9. фебуара): Благовештенска.⁶⁴

⁶¹ *Триод*, друга субота.

⁶² Теодорова субота, Друге недеље.

⁶³ *Типик*.

⁶⁴ *Типик*, Николајевић.

2. у Недељу Блудног сина:

– ако падне пре Сретења, у његово Прет/Попразништво, на само Сретење или Оданије му: Сретењска, по Празнику (од 10. фебруара): Триодска.

3. у недеље Месопусну и Сиропусну:

– ако падну пре Сретења, у његово Прет/Попразништво или по Оданију.

– Триодска; ако падне на само Сретење или Оданије му: Сретењска.

– субота Месопусна и Сиропусна, ако падну на Сретење или Оданије му: Сретењска.

– Субота месопусна, ако падне пре Сретења, у његово Прет/Попразништво или по Оданију му: Триодска.

– Субота сирна:

– ако падне у Претпразништво Сретења: Триодска.

– на само Сретење, Попразништво му и Оданије: Сретењска.

4. у Прву и Трећу недељу Поста, Лазареву суботу, Цвети и Страсне седмице: Катавасија *Триода*

5. у недеље Другу, Четврту и Пету Поста, затим у седмичне дане (и суботе) целе Четрдесетнице кад у њих падне свети који се празнује: Катавасија Благовештенска.

Одређени стихови из *Ирмологије* читају се пре ирмоса (сем за шесту песму); затим, уз ирмос и тропар. Стихови друге песме читају се пре ирмоса, а уз ирмос и тропар чита се припев: СЛАВА ТЕБѢ, БОЖЕ НАШЪ, СЛАВА ТЕБѢ. Од Великог понедељка, припев: СЛАВА ТЕБѢ, БОЖЕ НАШЪ, СЛАВА ТЕБѢ уз све песме.

Догађају: узима се седмичних дана (и суботом) кад је мали свети.

Светилан:**А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:**

1. мали свети: Светилан гласа из *Триода*.

У среду Четврте седмице: гласа, **СЛАВА:** Крста, **И НЫНЋ:** Крста.

2. свети с Полијелејем: светилан светог, **СЛАВА,** **И НЫНЋ:** богородичан његов.

Б. СУБОТОМ:

– Прве седмице:

1. мали свети: Светог Теодора, **СЛАВА,** **И НЫНЋ:** богородичан.

2. свети с Полијелејем: светог, **СЛАВА:** Светог Теодора, **И НЫНЋ:** богородичан његов.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице:

1. мали свети: светилан *Октоиха* писан у *Триоду* после канона.

2. свети с Полијелејем: само њему.

В. НЕДЕЉОМ:

– као и ван Поста.

Хвалитне стихире:**А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:**

1. два мала света сваки са стихирама на **Господи воззвахъ**, другог светог се узимају на хвалитне.⁶⁵

2. свети с Полијелејем: стихире њему.

Б. СУБОТОМ:

– Прве седмице: Светог Теодора; ако је свети с Полијелејем: светог и Светог Теодора, **СЛАВА:** Светог Теодора, **И НЫНЋ:** Богородице, **ты ѣси лоза.**

⁶⁵*Триод*, Чисти понедељак.

Потом: Велико словословље.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице:

1. мали свети: *Октоиха* гласа 4, *Слава*: самогласан, *И њинѣ*: богородичан.
2. свети с Полијелејем: само њему.

Стиховње стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: *Триода*, *Слава*: светог (ако има), *И њинѣ*: богородичан по гласу Славе (с краја *Минеја*); ако свети нема Славе: *Триода*.
2. свети с Полијелејем и Бденијем: *Триода*, *Слава*: светог, *И њинѣ*: богородичан *Триода*.

Б. СУБОТОМ:

мали свети

- Прве седмице: Светог Теодора
- Друге, Треће, Четврте и Пете седмице: мученични и мртвени владајућег гласа, *Слава*, *И њинѣ*: богородичан.

Тропари:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: *Благо ѣсть* двапут: *Трисвѣтѣ*: па *въ храмѣ стоѣще*: и даље по *Часловцу*.
2. свети с Полијелејем: *Благо ѣсть* једанпут: па *Трисвѣтѣ*: тропар светога, *Слава*, *И њинѣ*: богородичан васкрсан по гласу тропара.

Б. СУБОТОМ:– Прве седмице:

1. мали свети: *Благо ѣсть* једанпут, тропар Светог Теодора, *Слава*, *И њинѣ*: богородичан васкрсан по гласу тропара.

2. свети с Полијелејем: по Великом славословљу: тропар светог, Слава: Светог Теодора, И њинѣ: богородичан васкрсан по гласу последњег тропара.

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице:

1. мали свети: Благо ѣсть једанпут; по Трисвѣтѣ: Япѣстѣ, мѣченицы и пророцы, Слава: Помани Господи ѡкоу благъ, И њинѣ: Мати свѣтѣ. ⁶⁶

2. свети с Полијелејем: по Великом славословљу: тропар светог, Слава, И њинѣ: богородичан васкрсан по гласу тропара.

В. НЕДЕЉОМ: васкрсни.

ЧАСОВИ:

Први час се служи одмах по молитвама Светог Јефрема Сирина на Јутрењи: Прѣидите: и 3 псалма; Заѣтра оуслыши: Слава, И њинѣ: Чтѣ та наречѣмъ: Стѣпны моѡ, понављајући стихове; а последњи три пута. У понедељак и среду Крстопоклоне недеље, уместо: Стѣпны моѡ: Крестъ Твоѣмъ: с поклоњењем Крсту, као и у Недељу крстопоклону пева се и стихира ⁶⁷ Овако је поклоњење и у петак после Часова кад се уноси крст ⁶⁸. По Трисвѣтѣ, и на осталим Часовима, кондак Крсту. ⁶⁹ Остало по Часловицу.

На крају Првог часа, ако неће бити Отпуст, не чита се Трисвѣтѣ, него Господи помилуй дванаест пута: потом Всесвѣтѣ Трѣнце.

Трисвето увек долази пред Отпуст (на крају Вечерње и на крају Изобразителне кад ће бити Литургија пређеосвећених дарова.)

⁶⁶ Типик.

⁶⁷ Среда 4. недеље Поста.

⁶⁸ Триод.

⁶⁹ Триод, понедељак.

На Шестом часу, паримеј.

Девети час се чита после Шестог, а иза њега *Изобразитељна*. На свим Часовима уз молитве Светог Јефрема Сирина: три метаније, 12 малих и 1 велика, а на Деветом часу само три велике метаније.

Свети с Бденијем: тропар светог, СЛАВА, И НЫНѢ: часова. По Трисветоме: кондак светог. По ИЖЕ НА ВСАКОЕ ВРЕМѦ. ЧЕСТНѢЙШЮ: три велика поклона са молитвом Св. Јефрема Сирина: ГОСПОДИ ВЛАДЫКО.⁷⁰ По ИЖЕ НА ВСАКОЕ ВРЕМѦ: возглас на сваком Часу је: БОЖЕ ОУЩЕДРИ.

Ако ће иза Шестог часа бити Отпуст: по молитви: БОЖЕ И ГОСПОДИ СИЛЪ: Отпуст.⁷¹

ИЗОБРАЗИТЕЉНА

Изобразитељна долази иза Деветог часа, без изобразитељних псалама; но одмах: *Поманн насъ Господи* и: *Блажени*, које се – кад је мали свети – пева; а свети с Полијелејем – чита.⁷²

После кондака: 40 пута *Господи помилай: СЛАВА, И НЫНѢ: ЧЕСТНѢЙШЮ:* и молитве Светог Јефрема Сирина, с поклонима; па одмах: *Приндите*, и псалам 103; и даље Вечерња.

Кондаци: храма Христова, дневни, храма светог, светог редовног, СЛАВА: *Со свѣтѣмн, И НЫНѢ:* храма Богородичног или *Предстѣтельство*.

Свети с Полијелејем: *Блажени* (стихови) се не певају, него читају. По *Слави, штави:* кондаци храма Христова или храма светог, СЛАВА: *Со свѣтѣмн, И НЫНѢ:* храма Богородичиног или *Предстѣтельство*.

⁷⁰ *Минеј*, 24. фебруар.

⁷¹ *Типик*, Москва 1854, л. 417а.

⁷² *Минеј*, 24. фебруар.

Средом и петком (кад ће бити Пређеосвећена литургија), на крају Изобразитељне, по молитвама Светог Јефрема Сирина: *Трисвѣтѣ: Гѣсподи помнѣнн 12 пута: Всѣсвѣтѣа Трѣнце: па Достѣннѣ (без Бѣдн ѿма Господне), и Отпуст;*⁷³ онда *Благословѣно царство: псалам 103; и даље Литургија пређеосвећених дарова.*

ЛИТУРГИЈА

Пуна Литургија (Златоустова и Василија Великог) уз Велики пост бива само суботом и недељом; затим на Благовести било када да падну.

– ПРЕКО НЕДЕЉЕ:

1. средом и петком: Литургија Пређеосвећених дарова
2. осталих седмичних дана (понедељак, уторак, четвртак) не служи се Литургија, сем у Четвртак акатистни кад се служи Литургија пређеосвећених дарова.⁷⁴

3. ако у седмичне дане падне свети с Полијелејем и Бденијем:⁷⁵ служи се Литургија пређеосвећених дарова⁷⁶ (сем у среду и петак Сирне недеље; понедељак, уторак и четвртак Прве недеље Поста кад се не служи никаква Литургија, него се служба Обретења и Младенаца преноси у Недељу сирну и суботу Прве недеље Поста).⁷⁷

На Литургији пређеосвећених дарова, по 103. псалму и Великој јектенији: катизма осамнаеста на три Славе; по

⁷³ Велики понедељак.

⁷⁴ Триод.

⁷⁵ Обретење, 24. фебруара, и Младенци, 9. марта.

⁷⁶ На Гѣсподи *воззвахъ: Триода* 6 и светог с Полијелејем 4 (а сутрашњег светог, сутра на Јутрењу на Хвалитне), *Слава: светог, ѿ ѿнѣнѣ: (крсто) богородичан.*

⁷⁷ Црквени устав, 49.

свакој Слави: Мала јектенија. Стихире на Господи *воззвахъ* види на Вечерњу (у Среду акатистну само *Триода*).

Ако не буде Литургија пређеосвећених дарова: види правила на Вечерњи.

По *да испрѣвнтсѣ*: три поклона уз молитве Светог Јефрема Сирина.⁷⁸ Исто тако, по преносу Светих дарова (тад и монаси: *непокрѣвѣнн гѣще*).⁷⁹

На *Со страѹомъ Бѣжѣнмъ*: 1 поклон; на *Бѣдн ѣма Господне* 3 поклона.⁸⁰

Ако се на светог с Полијелејем служи Литургија пређеосвећених дарова, онда је Вход с Јеванђељем; по *да испрѣвнтсѣ*, 3 поклона велика;⁸¹ чита се одмах Апостол и Јеванђеље.⁸²

Блажени:

А. СУБОТОМ:

– Прве седмице Поста: трећа и шеста песма канона Светог Теодора (ако тад падне и свети с Полијелејем: трећа песма канона светога на 4, и Светог Теодора шеста песма канона на 4).

– Друге, Треће, Четврте и Пете седмице:

1. мали свети: блажени гласа на 6; у Суботу акатистну (Пете седмице Поста): од треће и шесте песме канона Акатиста

2. свети с Полијелејем: трећа и шеста песма Канона светога на 8.⁸³

Б. НЕДЕЉОМ: као и ван Поста.

⁷⁸ Правило за Обретење.

⁷⁹ *Типик; Триод.*

⁸⁰ *Типик*, петак Прве седмице Поста.

⁸¹ Види: *Минеј* за Обретење.

⁸²

⁸³ По *Типику*: *Слѹжба дне ѣ прѣчн* односи се ваљда на Прокимен, Апостол и Јеванђеље.

Тропари и кондаци по Входу:**А. СУБОТОМ:**

– Прве седмице Поста:

1. мали свети: тропар Светог Теодора, Слава: кондак његов, **И нынѣ: Триода: Икоже предстательство** (овако и у петак Прве недеље по Заамвоној молитви после Молебна Светом Теодору).⁸⁴

2. свети с Полијелејем и Бденијем: тропар светог, па Светог Теодора, Слава: кондак светог, **И нынѣ: храма Христова или Богородичина или Предстательство.**⁸⁵

– Друге, Треће и Четврте седмице:

1. мали свети: **Ипостоли, мѹченицы и пророцы, Помани Господи ѿкв благъ...**, Слава: **Со сватыми, И нынѣ: Тебѣ и стѣно.**⁸⁶

2. свети с Полијелејем: тропар светог, Слава, **И нынѣ: кондак светог.**

– Пете седмице: тропар Акатиста, Слава, **И нынѣ: Взбранной воеводѣ.**

⁸⁴ Триод.

⁸⁵ Правило за Обретење.

⁸⁶ Триод.

III

ОД ЛАЗАРЕВЕ СУБОТЕ
ДО ВАСКРСА

УОЧИ ЛАЗАРЕВЕ СУБОТЕ:

ПОВЕЧЕРЈЕ ВЕЛИКО с Каноном из *Триода*. Уместо *Догтојнш*: Ирмос девете песме.

Тропар:

- по првом Трисветоме: Празника.
- по другом Трисветоме: обични.
- по трећем Трисветоме: кондак Празника.¹

ПОЛУНОЋНИЦА:

- по првом Трисветоме: тропар Празника.
- по другом Трисветоме: кондак Празника.
- Отпуст.
- Молитва: *Помани Господи не говори се.*

ЈУТРЕЊЕ:

– *Богъ Господъ*, тропар Празника трипут (двапут, *Слава*, *И нынѣ*: трећи пут).

Катизма (и јектенија), Седалан; Катизма 17; и тропар по Непорочни васкрсни, седалан, *Слава*, *И нынѣ*: седалан.

Воскресѣніе Христово: Псалом 50. (без молитве: *Спаси, Божє*).

Канони: (два из *Триода*) са стиховима: *Поимъ Господєви*; тако и на Цвети. Катавасија: *Триода*.

Честнѣйшю се не пева до Томине недеље, него Ирмос девете песме и тропари (тропар с припевом: *Слава Тебѣ, Божє нашъ* – све до Васкрса).²

¹ *Типик*.

² *Ег ирмολόγιον* 1960. По *Типику* са стиховима из *Ирмологије*.

Свѣтъ Гѳсподъ Бѳгъ нашъ (трипут).

Светилан Триода.

Хвалитне и Слѣва: Триода, ѿ нынѣ: Прѣблагословѣна ѿси.

Славословѣ велико.

Тропар: Празника.

НА ЧАСОВИМА: тропар и кондак Празника.

ЛИТУРГИЈА: Златоустава.

Блажена треће и шесте песме Канона на 8.

По Входу: тропар и кондак Празника.

Уместо *Трисвѣтагѳ:* ѿлицы.

Уместо *Достѳннѳ:* Ирмос девете песме, без припева.

ЦВЕТИ:

Све Празника (*Октоих* се не узима). На Јутрењи по Јеванђељу не чита се *Воскрѣсѣнїе Хрїстоѳо*, него само 50. псалам, после које се износи Јеванђеље и кади се унакрст врбица и освештава.³

Канон са стиховима из *Ирмологије*.

Светилна нема, но само *Свѣтъ Гѳсподъ Бѳгъ нашъ* трипут.

На Литургији: антифони, Входноје: *Благословѣнъ градъ ѿи.*

Уместо *Достѳннѳ:* Ирмос девете песме.

УОЧИ ВЕЛИКОГ ПОНЕДЕЉКА (УТОРКА И СРЕДЕ):

НА ВЕЧЕРЊИ:

– На Гѳсподн *воззвахъ:* стихире из *Триода*; Вход; по Прокимену: *Сподѳбн Гѳсподн*; Стиховње самогласне из

³ Молитва за освештавање у *Триоду*.

Триода; тропари: Богородице дѣво с поклонима; молитве Светог Јефрема Сирина и Отпуст.

ПОВЕЧЕРЈЕ: Мало с Каноном из *Триода*; на 8. песни: Хвалнмъ, благословнмъ, поклонѣемъ: уместо Достѣинш: Ирмос девете песме Канона; по Трисветома: кондак *Триода*.

ПОЛУНОЋНИЦА: обична све до Велике среде, кад у цркви престаје да се служи све до Томине недеље.

ЈУТРЕЊА:

– прва три дана Велике седмице: ѿлнлѣѣ глас 8; тропар Сѣ женихъ гадѣтъ (трипут).

– Катизма и седални (без јектенија); онда ѿшподѣвннса намъ: Јеванђеље, псалам 50, молитва Спасѣ, Боже, люди твоѣ трипеснец *Триода* (уз тропаре припев: Слава Тебѣ, Боже нашъ, слава Тебѣ).

(На Велики уторак: двопеснец, те по молитви: Спасѣ, Боже... одмах Мала јектенија, па кондак са икосом.)

Достѣинш се не пева, него Ирмос девете песме; Ексапостилар трипут; Хвалитне стихире, Мало славо-словље, Стиховње стихире, Благо ѣсть двапут, и остало; молитве Светог Јефрема Сирина.

ЧАС ПРВИ: као уз Велики пост, с поклонима; тако и остали часови; тропари часа обични по богородичну Јеванђеље; по Трисветома кондак *Триода*. (Часови се служе као уз Пост, но са читањем Јеванђеља.)

ПО ДЕВЕТОМ ЧАСУ: во царствѣн твоѣмъ по Сѣче нашъ кондак *Триода*.

На крају ИЗОБРАЗИТЕЉНЕ: катизма 18.

ЛИТУРГИЈА ПРЕЂЕОСВЕЂЕНИХ ДАРОВА.

По да испрѣвнѣа три поклона, па се чита Јеванђеље.

По завршетку Литургије на Велику среду престају поклони.

У ПОНЕДЕЉАК и УТОРАК УВЕЧЕ: ПОВЕЧЕРЈЕ ВЕЛИКО с трипеснецом; по Трисветома: обични тропари; по трећем Трисветома: кондак *Триода* и *Гѳсподи снлѣ*.

(НА ВЕЛИКУ СРЕДУ УВЕЧЕ: Мало повечерје с трипеснецом; по Трисветома: кондак *Триода*).

НА ВЕЛИКИ ПОНЕДЕЉАК, УТОРАК и СРЕДУ, када се служи Литургија пређеосвеђених дарова, на крају Изобразитељне, по Молитвама Св. Јефрема Сирина, узима се Трисвето, *Гѳсподи помнлѣи*, дванаест пута, Всесвјатаја Тројице, па Достојно јест (без Буди имја Господње) и уместо Отпуста јереј чита молитву: *Владыко многомногтвѣи*, са Великог повечерја, при томе сви припадну земљи у виду великог метанија. По молитви, подигну се сви, моле опроштење и јереј изговара јектенију: *Помолимсѣ о благовѣрномѣ* као на Великом повечерју. Онда Благословено Царство. Псалам 103. и даље Литургија пређеосвеђених дарова.

Ако неће бити Литургија, по молитви Св. Јефрема: *Господи Владико*, одмах 103. Псалам и Вечерња.⁴

ВЕЛИКИ ЧЕТВРТАК

НА ЈУТРЕЊИ:

— *Илладѣа*, тропар: *Бгдѣ славнѣи оученици* трипут.

⁴ *Типик.*

Седална нема, но одмах: Јеванђеље, Псалам 50. (без молитве Спаси, Боже), па канони Триода; Ексапостилар као и претходна три дана; Хвалитне стихире и Стиховње као и осталих Јутрења, без поклона; Благо ђесть једанпут, Трисвѣтоѣ тропар: Ѣгда главнїи оученици.

ЛИТУРГИЈА:

Светог Василија Великог почиње Вечерњом; катизме нема; Вход са Јеванђељем.

После Паримија: Мала јектенија, Трисвето, Апостол и Јеванђеље, и даље Литургија Светог Василија Великог.

Уместо Херувимске песме: Вѣчерн твоѣѡ тайныѡ; ово се пева и уместо Причасна и док се народ причешћује, и уместо Да исполнатиѡ.

Уместо Ѣ тебѣ радуетѡ: Ирмос: Странствїѡ владычна.

ПОВЕЧЕРЈЕ: Мало с трипеснецом.

УВЕЧЕ:

По Шестопсалмију и јектенији: Ялнлѡѡ, и тропар Ѣгда главнїи оученици. Свештеник кади целу цркву; Мала јектенија; читање првог Јеванђеља; по свршетку Јеванђеља: пева се: Слава долготерпѣнїю твоѣмѡ, Господи.

Антифона три, Мала јектенија, седалан, па: И ѡ сподобитиѡ намѡ: чита се Јеванђеље друго.

– Тако све до Јеванђеља шестог, после којег се певају Блажена и Прокимен, па Јеванђеље седмо, потом престаје кађење и изговарање Мале јектеније, пред читањем пет Јеванђеља.

Псалам 50, и Јеванђеље осмо; трипеснец 5. песме, после које: Мала јектенија; па кондак и икос.

По Деветој песми: Мала јектенија, Светилан; после њега девето Јеванђеље.

Затим: Хвалитне и по њима десето Јеванђеље.

Мало славословље, Јектеније (без главоприклоњења) и једанаесто Јеванђеље.

Благо ѣсть једанпут, и тропар *Искѹпилъ ны ѣси*.
Јектенија и Отпуст, без Првог часа.

ВЕЛИКИ ПЕТАК

ЦАРСКИ ЧАСОВИ:

– после три псалма: тропар *Триода* и богородичан часова.

– три тропара *Триода*, Прокимен, Паримија, Апостол и Јеванђеље.

– по Трисветома: кондак *Триода* (*взбранной* се не узима).

Тако и остали часови.

– по молитви Девог часа: Владико, Господе Исусе... одмах, без *Слава*, *И нынѣ* Блажена читати; по Оче наш: кондак *Триода*.

НА ВЕЧЕРЊИ:

– *Царю небесный*, Трисвето, па Псалам 103.

– на *Господи воззвахъ*: стихире *Триода*; Вход са Јеванђељем; по Паримијама: Апостол и Јеванђеље.

– Стиховње (при чему се износи Плаштаница).

– Тропар и богородичан.

– метаније и целивање Плаштанице.

МАЛО ПОВЕЧЕРЈЕ:

– Канон Плач Богородице.

ВЕЛИКА СУБОТА

ЈУТРЕЊА:

– БѢГЪ ГОСПОДЪ, и тропари: Благошбръзныи ѿи҃иѣ, Слава: ѿгда сншѣлъ еси, и нынѣ: Мѣронѡснцамъ женѡмъ (без васкрсног завршетка); па онда Статије.

– по Великом славословљу: опход око цркве с Плаштаницом; по уласку у храм: тропар Благошбръзныи ѿи҃иѣ, па тропар Паримије, Прокимен и Паримија; онда Прокимен, Апостол и Јеванђеље; по Јеванђељу: Слава долготерпѣннѡ твоемѹ, Господи, јер је Јеванђеље Страсно.

– Јектенија и Отпуст.

ЧАСОВИ:

– Трећи, Шести и Девети: са тропаром и кондаком *Триода*.

ЛИТУРГИЈА:

– Литургија Светог Василија Великог почиње Вечерњом: Царю небесный, Трисвето, па Псалам 103.

– На Господи *воззвахъ*: стихире васкрсне и *Триода*.

Вход са Јеванђељем; без Прокимена.

Паримије, Мала јектенија, *Ѣлицы во Христѣ крестителе*.

Апостол и Јеванђеље (Јеванђеље васкрсно и по Јеванђељу:

Слава Тебѣ, Господи, слава Тебѣ).

Уместо Херувимске песме: пева се да молчитъ.

Уместо *Ѣ тебѣ радуетсѧ*; Ирмос: Не рыдай мене мати.

IV

ОД ТОМИНЕ НЕДЕЉЕ
ДО НЕДЕЉЕ СВИХ СВЕТИХ

Све службе почињу са: тропар *Христóсъ воскресѣ* (трипут), који се чита. На Литургији: трипут га свештеник пева (код нас двапут, и трећи пут до *и гдѣшимъ во гробѣхъ* које пева народ),¹ све до Оданија Пасхе; од Оданија до Духова свака служба почиње са Трисветим.²

ВЕЧЕРЊА

По возгласу: *Христóсъ воскресѣ* (трипут), па Псалам 103.

После Оданија Пасхе: *Прїндїте*, на сваком богослужењу,³ па катизма: као на Вечерњи од Недеље Свих светих до Великог поста.

На Господи *воззвѣхъ стихире*:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: *Пентикостар* 3, *Минеја* 3, *Слѣва*: светог (ако има), *И њїнѣ*: *Пентикостар*.

2. два мала света кад сваки има своје стихире: њихове стихире на 6, *Слѣва*: светих, *И њїнѣ*: *Пентикостар* (стихире *Пентикостара* се тад узимају на стиховње (редовне стиховње се не узимају),⁴ с припевима празничним.⁵

3. свети на 6: као под А.1.⁶

4. свети с Полијелејем: стихире *Пентикостар* 3, светог 5, *Слѣва*: светог, *И њїнѣ*: Празника.

¹ Понедељак Томине недеље.

² Испред Мале вечерње на Спасовдан.

³ *Пентикостар* на Малој вечерњи.

⁴ *Типик*.

⁵ На крају *Пентикостара* – *Типик*, 1862, лист тѣа.

⁶ Види 27. април.

5. два света (један на 6, други с Полијелејем): стихире *Пентикостар* 3, светог 3, светог с Полијелејем 4, **СЛАВА**: светог с Полијелејем, **И НИЊИЋ**: *Пентикостар*.

На дан Јављања Крста (7. мај): само Крста.

Уочи Преполовљења ина Оданијему: само *Пентикостар*; служба светог из *Минеја* узима се на Повечерју.

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

1. мали свети: *Пентикостар* 3, *Минеја* 3, **СЛАВА**: светог (ако има; ако нема **СЛАВА**: *Пентикостара*), **И НИЊИЋ**: Догматик владајућег гласа

2. два мала света: стихире другог светог остављају се за Хвалитне.⁷

3. свети с Полијелејем: стихире *Пентикостар* 4, светог 4, **СЛАВА**: светог, **И НИЊИЋ**: Догматик владајућег гласа.⁸

– Уочи суботе по Вазнесењу: **И НИЊИЋ**: *Пентикостар*.

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

1. мали свети: само стихире васкрсне и недеље *Пентикостара*; а служба светог служи се на Повечерју.⁹

2. свети с Бденијем: служба му се меша с васкрсном и *Пентикостаром*.¹⁰

Прокимен

Прокимен је дневни (у Недељу Томину и Спасовдан: Велики).

⁷ Типик В. Николајевића, субота Педесетнице, 204.

⁸ Типик 1862, лист т⁵в.

⁹ Типик, Недеља Томина, четврто зр^и.

¹⁰ Свети Георгије.

Стиховње стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: стихире *Пентикостара*, *Слава*: светог (ако има), *И њинѣ*: *Пентикостара*.

2. свети са Полијелејем: стихире светог, *Слава*: светог, *И њинѣ*: *Пентикостара*.¹¹

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

1. мали свети: васкрсне владајућег гласа с припевима, *Слава*: светог (ако има), *И њинѣ*: празника.

2. свети са Полијелејем: као под Б.1. (стиховње светог изостављају се, само се самогласан узима на Славу; дакле: Слава на стиховње узима се самогласно).

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

– васкрсна прва, па Пасхалне стихире.

Тропари:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети и свети са Полијелејем:

– *Томине седмице*: тропар светог, *Слава*, *И њинѣ*: празника; ако свети нема тропар: празника једапнут

– *седмице Мироносица*: *Благошбразный ѿсифъ*, *Слава*: светог, *И њинѣ*: *Мѣроносицамъ женамъ*; тако једног дана, другог: *Ѣгда сншелъ ѣси*, *Слава*: светог, *И њинѣ*: *Мѣроносицамъ женамъ*; ако свети нема тропара: *Благошбразный ѿсифъ*, *Слава*: *Ѣгда сншелъ ѣси*, *И њинѣ*: *Мѣроносицамъ женамъ*.¹²

– *осталих седмица*: тропар васкрсан, *Слава*: светог, *И њинѣ*: богородичан васкрсан по гласу тропара последњег;

¹¹ Типик.

¹² *Пентикостар*, недеља Мироносица по Вечерњи и на крају *Пентикостара*.

тако до Оданија Пасхе (сем на Преполовљење и његово Оданије, кад се само узима тропар Преполовљења; у Попразништву Преполовљења кад се узима: тропар светог, СЛАВА, И НЫНѢ: Преполовљења).

– Јављање Крста 7. маја: кад падне у Недељу Томину: тропар Крста, СЛАВА, И НЫНѢ: Празника; осталих седмица: тропар васкрсан, СЛАВА, И НЫНѢ: крста.¹³ У Попразништву Спасовадне: тропар светога, СЛАВА, И НЫНѢ: Празника. Тако и у Попразништву Духова.

2. свети са Бденијем (на Литији): светог двапут, Богородице Дѣво једанпут (Свети Георгије).

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

1. мали свети и свети са Полијелејем: Томине седмице: као под А.1.; осталих седмица: тропар васкрсан, СЛАВА: светог (ако има), И НЫНѢ: богородичан владајућег гласа.¹⁴ У суботу на Јутрењи: Празника трипут.

2. у Попразништву Преполовљења и Спасовадне: тропар светог, СЛАВА, И НЫНѢ: Празника

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

– Томине: Запечатанъ гробъ трипут (ако није са Литијом: Запечатанъ гробъ једанпут).

– Мироносица: Ѣгда сншеаъ еси, СЛАВА: Благошбразный ѿсифъ, И НЫНѢ: Мѣроносицамъ женамъ.

– Четврте и Шесте седмице: тропар васкрсан, СЛАВА, И НЫНѢ: богородичан.

¹³ Типик.

¹⁴ по Типику и на крају Пентикостара – Ѣсѣвѣтахъ патдегѣтницы: въ сѣвѣтѣ ѿ антіпасхи.

Овако би било и у суботу Томине седмице и Мироносица; но, у самој служби и у петак вече вели се: тропар Запечатанъ гробъ; у суботу на Јутрењи: Празника трипут. У суботу на Јутрењи: Празника трипут; Мироносицама: И НЫНѢ Мѣроносицамъ.

– Пете недеље: тропар васкрсан, СЛАВА, И НЫЊЉ: Преполовљења.

– Седме седмице: тропар васкрсан, СЛАВА: Отаца, И НЫЊЉ: Спасовадне (ако има Литија: Отаца двапут, Спасовадне једанпут).

ПОВЕЧЕРЈЕ

Уочи Недеље Томине ако нема Бденија: Повечерје мало (без канона и без ДОСТОЊНШ). По Трисветоме: кондак *Пентикостара*, СЛАВА, И НЫЊЉ: Пасхе.¹⁵

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

У Недељу Томину увече почиње Мало повечерје, с каноном Богородици владајућег гласа и трипеснецом с краја *Пентикостара* (трипеснец с припевом: СЛАВА ТЕБЉ, БОЖЕ НАШЉ, СЛАВА ТЕБЉ). Трипеснец *ВЪ ПОНЕДЉЬНИКЪ* чита се уочи понедељка, итд. За које песме има трипеснец изоставља се за те песме песма канона Богородици.¹⁶

Седмице духовске не узима се канон Богородици.¹⁷

По канону: ДОСТОЊНШ.

(Уочи Преполовљења, Оданија његовог и Оданија Пасхе: Канон светог из *Минеја*.)

Уочи другог дана Духова: Канон Светоме Духу с припевом: СЛАВА ТЕБЉ, БОЖЕ НАШЉ, СЛАВА ТЕБЉ; тад уместо ДОСТОЊНШ: Ирмос девете песме.¹⁸

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

Канон упокојеним владајућег гласа (са Јутрење).¹⁹

¹⁵ Типик.

¹⁶ Типик, Недеља Томина после Вечерње.

¹⁷ *Пентикостар*, понедељак по Литургији.

¹⁸ Типик.

¹⁹ Типик.

Тропари по Достојнш:

По Достојнш и Трисветоме:²⁰

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: кондак Празника.²¹

2. свети са Полијелејем: кондак светог, Слава, Њ њинш:
Празника

Б. УОЧИ СУБОТЕ:

– као под А.²²

В. УОЧИ НЕДЕЉЕ:

– (ако нема Бденија:) кондак Празника, Слава, Њ њинш:
Пасхе све до Оданија Пасхе.²³

– уочи Седме недеље: само кондак Недеље.

– кад се служба светог узима на Повечерју, онда се не узима Канон Богородици ни Трипеснец (уочи Преполовљења и Оданија Пасхе није предвиђен).

– Канон светих који падну у Недељу Педесетнице узима се на Повечерју у недељу увече.²⁴

ПОЛУНОЋНИЦА

Обична, свакодневна. Само до Оданија Пасхе почиње са Христосъ воскресє трипут, Трисвето, па Псалам 50.

Чита се у келијама.²⁵

²⁰ *Пентикостар*, Недеља Томина по Вечерњи.

²¹ Недеље *Пентикостара*.

²² *Типик*.

²³ *Пентикостар*, Недеља Томина по Малој вечерњи.

²⁴ *Типик*, Недеља Томина.

²⁵ *Типик*, понедељак Томине недеље.

Уочи недеље, ако не буде Бденије: Полуноћница васкрсна са Каноном тројичним (уочи Недеље треће: по Вечерњи).²⁶

ЈУТРЕЊА

Почиње возгласом: Слава сватѣи,²⁷ па Христовъ воскресу трипут.

Слава въ вышнихъ Божъ, па Шестопсалмије. На Спасовдан почиње царски део.

Тропарѣ на Божъ Господъ:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети:

– Томине седмице: тропар Празника двапут, Слава: светог, И нынѣ: Празника; ако свети нема тропара: Празника трипут.

– седмице Мирносица: Благошбразный Иисфъ, Бгдѣ сншѣлъ Бсн, Слава: светога, И нынѣ: Мѣроносцамъ женѣмъ.

Ако свети нема тропара: Благошбразный, двапут, Слава, Бгдѣ, И нынѣ Мѣроносцамъ.

– осталих седмица до Оданија: тропар васкрсан гласа двапут, Слава: светог (ако има), И нынѣ: богородичан васкрсан по гласу последњег тропара.

– у Попразништву Преполовљенъ и Спасовадана и Духова: Празника двапут, Слава: светог, И нынѣ: Празника; ако свети нема тропара: Празника трипут.

– Јављане Крста 7. маја: Празника двапут, Слава, И нынѣ: Крста.²⁸

²⁶ Типик.

²⁷ Никольскиј: Пособије, 643, вели да негде чине Царски део, јер се нигде не види да Типик тај део Јутрење изоставља.

²⁸ Типик.

Б. СУБОТОМ:

1. мали свети:

– Томине седмице: **Запеча́танѸ грѡбѸ, Сла́ва:** светог, **И ны́нѣ:** **Запеча́танѸ грѡбѸ.**

– осталих седмица: васкрсан двапут, **Сла́ва:** светог, **И ны́нѣ:** богородичан васкрсан по гласу тропара (Богородичан васкрсан, владајућег гласа пева се по првом седалну); ако свети нема тропара: богородичан седмице Мироносицама **И ны́нѣ:** **Мѣроносицамъ жена́мъ.** Осталих седмица: **Сла́ва, И ны́нѣ:** Богородичан васкрсан владајућег гласа.²⁹

2. свети са Полијелејем: као под Б.1.

3. у Попразништву Преполовљења и Спасовадне: Празника двапут, **Сла́ва;** светог, **И ны́нѣ:** Празника.

В. НЕДЕЉОМ:

– Томине седмице: **Запеча́танѸ грѡбѸ** трипут.

– Треће недеље Мироносицама: **Ѣгда́ сннше́лъ,** два пута; **Сла́ва:** **Благоше́рный, И ны́нѣ:** **Мѣроносицамъ жена́мъ.**

– Четврте и шесте недеље: тропар васкрсан, **Сла́ва, И ны́нѣ:** богородичан.

– Пете недеље: тропар васкрсан, **Сла́ва, И ны́нѣ:** Преполовљења.

– Седме недеље: тропар васкрсан двапут, **Сла́ва:** Отаца, **И ны́нѣ:** Спасовадне.

Катизме:

Редовне (две), па Мала јектенија.

²⁹ Типик.

Седални:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

Седални *Пентикостара* (тако је и кад је свети са Полијелејем: његови седални узимају се после Полијелеја, **СЛАВА**: седалан по Полијелеју, **И њи њѣ**: Празника).³⁰ По другом седалну: **Воскресе́нїе Хрїсто́во** једанпут, па Псалам 50.

Б. СУБОТОМ:

– као и седмичних дана.³¹

В. НЕДЕЉОМ:

– Васкрсни. По другом седалну.

– Томине недеље: Полијелеј.

– осталих: 17. катизма и тропари по Непорочни.

Канони:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети и свети на 6: *Пентикостара* (то јест, претходне недеље): ирмос 2, тропари 4, светог 6.

2. два мала света, сваки с Каноном: *Пентикостара* 6, оба светих на 8.

3. свети са Полијелејем: *Пентикостара* 6, светог 8.³²

4. два света (свети на 6, и други са Полијелејем): *Пентикостара* с ирмосом 4, светог 4, светог са Полијелејем 6.

5. у Попразништву Преполовљења и Спасовадне: Канон Празника: ирмос двапут, тропари 6, светог 5.

– у Попразништву Спасовадне наизменично: једног дана први Канон, другог други: ирмос 2, тропари на 6, светог 4.

³⁰ *Типик.*

³¹ *Типик.*

³² Свети Апостол Марко.

Б. СУБОТОМ:

1. мали свети:

а. у храму Христовом и Богородичином: *Пентикостара* 8, светог редовног 4 (Канон храма се не узима сем у суботу уочи Духова).

б. у храму светог: *Пентикостара*: ирмос двапут, тропар 4, храма светог 4, светог редовног 4.³³

2. два мала света: *Пентикостар* 6, светих 8 (храма светог се изоставља).³⁴

3. свети на 6: *Пентокостар* 6, светог 6 (храма светог се изоставља).

4. свети с Полијелејем: *Пентокостар* 6, светог 8.³⁵

По трећој и шестој песми Канона:

1. мали свети:

– по 3. песми: кондак, икос, *Слава*: седалан светог, *И њинѣ*: седалан Празника.

– по шестој песми: кондак и икос Празника.³⁶

2. свети са Полијелејем:

– по трећој песми: кондак и икос Празника, седалан светог, *Слава*, *И њинѣ*: Празника.

– по шестој песми: кондак и икос светог.

3. свети на 6 и свети са Полијелејем у исти дан:

– по трећој песми: кондак, икос, седалан светог, *Слава*: седалан светог са Полијелејем, *И њинѣ*: Празника.

– по шестој песми: кондак и икос Полијелејног светог (кондак Празника се изоставља).³⁷

³³ *Типик*, *Пентикостар*.

³⁴ *Типик*.

³⁵ *Типик*. Читање стихова недељом: Поимѣ Гдѣви почиње у Недељу Томину и траје кроз целу Педесетницу (*Пентикостар*).

³⁶ *Типик*, понедељак Томине седмице.

³⁷ *Типик*.

Катавасија:

1. од Васкрса до Оданија његовог: Васкрсна, сем:
  - а. на Преполовљење и на Оданије Преполовљења, када је: Катавасија Преполовљења.
  - б. у недељни дан и на сâмо Оданије Пасхе: Катавасија Спасовданска.
2. у Попразништву Спасовадне и на Оданије: Спасовданска.
3. на Спасовдан, у недељни дан 7. недеље, на Оданије Спасовадне, на Духове, Попразништво и Оданије му: Духовска.
4. У суботу уочи Духова: *Пентикостара*.

Честнѣишѣю

Пева се: од понедељка Томине недеље у седмичне дане до Оданија Духова.

Не пева се: у недељне дане (сем 7. недеље), на Преполовљење на Оданије, Спасовдан, Духове (прва два дана) и Оданије ових Празника.³⁸

Светилан:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

- Томине седмице: Светилан Празника, Слѣва: светог, И нѣнѣ: Празника други светилан.
- у Попразништву Преополовљења и Спасовадне: Светилан светог, Слѣва, И нѣнѣ: Празника
- ако свети нема светилан: Празника, Слѣва, И нѣнѣ: Празника.³⁹

³⁸ Типик.

³⁹ Пентикостар.

Б. СУБОТОМ:

– као под А.

В. НЕДЕЉОМ:

– Томине: Празника.

– Треће, Четврте и Шесте недеље: Светилан Пасхе, **СЛАВА**, **И НЫНЋ**: недеље *Пентикостара*.

– Пете недеље: васкрсан, **СЛАВА**: недеље, **И НЫНЋ**: Преполовљења.

– Седме недеље: Светилан васкрсан, **СЛАВА**: Отаца, **И НЫНЋ**: Спасовадне

Хвалитне стихире:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: *Пентикостара* (до Оданија Пасхе).

2. свети с хвалитним стихирама: *Пентикостара* 3, светог 3, **СЛАВА**: светог, **И НЫНЋ**: *Пентикостара*.

3. свети са Полијелејем: *Пентикостара* 3, **СТЊОВНА ОЎТРЕННА**,⁴⁰ светог 3, **СЛАВА**: светог, **И НЫНЋ**: *Пентикостара*.

Б. СУБОТОМ:

1. мали свети: *Пентикостара*.

2. два мала света: *Пентикостара* 3, другог светог стихире са **Господи воззвахъ** 3.

3. свети са Полијелејем: *Пентикостара* 3, светог 3, **СЛАВА**: светог, **И НЫНЋ**: *Пентикостара*.

В. НЕДЕЉОМ:

1. све из *Пентикостара*.

2. свети са Бденијем: *Пентикостара* и светог, **СЛАВА**: *Пентикостара*, **И НЫНЋ**: *Превлагословѣнна ѣси*.

⁴⁰ Значи: за хвалитне се узимају стиховње стихире јер су празничне, Хвалитне су васкрсне.

Стиховње стихире:

Пентикостара, Слѡва: светог (ако има), И нынѣ:
Пентикостара.

Славословље (седмичних дана)

– седмичних дана, кад је мали свети – Мало, без Тѣбѣ
слѡва подобѣтѣ.

– недељом и Празником – Велико Славословље.

Тропари:

Седмичних дана: као на Вечерњи, у седмици Томине недеље, Преполовљења и Оданија Пасхе, Вазнесења и Духова. Осталих седмица до Духова узима се на И нынѣ богородичан васкрсан по гласу тропара светог.

ЧАСОВИ:

Прѣидѣте, па одређена 3 псалма.⁴¹ Можда оних служби где се почиње са Хрѣстоу вѡскресе и Трисвѡтоу пред псалмима, а које почињу без Трисветог: Хрѣстоу вѡскресе пред псалмима.

Тропари и кондаци:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: Слѡва: Пентикостара, И нынѣ: часова.

2. у седмици Мироносица:

– на Првом часу: Благошѡбръзныи ѿснѡфѣ, И нынѣ: часа.

– на Трећем часу: ѿгда снншѣлѣ ѿснѡ.

– на Шестом часу: Мѣроноснцамѣ женамѣ.

– на Деветом часу: Благошѡбръзныи ѿснѡфѣ, И нынѣ: часа.

⁴¹ Типик, Девети час уочи Томине недеље.

3. у Попразништву Преполовљења и Спасовадне: тропар Празника, **Њ НЫНѢ**: часова.

4. свети са Полијелејем: Празника, **СЛАВА**: светог, **Њ НЫНѢ**: часова.

По Трисветоме:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: кондак *Пентикостара*.

2. свети са Полијелејем: *Пентикостара* и светог наизменично (на једном часу – један, на другом – други).⁴²

Б. СУБОТОМ:

– као под А.

ИЗОБРАЗИТЕЉНА:

Кондаци:

1. мали свети: Празника (то јест, недеље *Пентикостара*).

2. свети са Полијелејем: тропар светог, **СЛАВА**, **Њ НЫНѢ**: Празника.

ЛИТУРГИЈА

Ако ће бити Литургија, на њој ће се узети Изобразитељни псалми и Блажена.

Ако неће бити Литургија, на Часовима тропар Празника, или васкрсан, **СЛАВА**, тропар Светога, **Њ НЫНѢ** богородичан часова. По Трисветом кондак Празника на сваком часу (кондак малог светог не узима се).

Ако је свети с Полијелејем, кондак Празника на једном, кондак светог на другом часу.⁴³

⁴² *Типик*.

⁴³ *Типик*, Москва 1954. год, стр. 447а.

Изобразитељна је са псалмима и стиховима Блаженства, Символом вере, Ћлави, штави, Трисвето, кондак Празника.⁴⁴

Ако је свети с Полијелејем: кондак светог, Слава, И њинѣ Празника.⁴⁵

Свештеник и ђакон пред Литургију: Хрїстоуъ воскрес трипут, Слава въ вышнихъ Богу двапут, Господи, оустни мой једанпут.

По почетном возгласу: свештеник пева: Хрїстоуъ воскрес трипут (трећи пут до половине, другу половину пева народ). Овако бива до Оданија Пасхе.

Изобразитељни псалми почињу у Недељу Томину.⁴⁶

Блажења

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

1. мали свети: *Пентикостара* (недеље) песме по реду на 6 (недељом трећа и шеста песма, понедељком прва, уторком четврта песма Канона, итд.⁴⁷

2. ако је светом наведена песмана **Блажењи**: *Пентикостара* редовна 4 и светог трећа песма на 4.⁴⁸

Б. СУБОТОМ:

— као под А.; само ако свети има **Блажења**, онда: *Пентикостара* девета песма на 4, и светог шеста песма на 4.⁴⁹

⁴⁴ *Пентакостар.*

⁴⁵ *Часослов*, Москва 1980, стр. 119.

⁴⁶ *Пентикостар.*

⁴⁷ *Типик.*

⁴⁸ *Типик.*

⁴⁹ *Типик.*

Тропари и кондаци по Входу:

А. СЕДМИЧНИХ ДАНА:

– Томине недеље:

– тропари: *ЗлпечѣтанѸ грѣбѸ, храма Богородичиног или храма светог, светог редовног (ако има).*

– кондаци: храма светог, *Слѣва: светог редовног, И нынѣ: Празника.*

– (Храма Христовог тропар и кондак и Богородичин кондак не узимају се целе Педесетнице).⁵⁰

– Седмица Мироносица:

– *Благошебръзныи ѿснѣѸ, ѿгда снншеѣлѸ ѿснѣ, МѣронѡснцѣмѸ женѣмѸ, храма Богородичиног или храма светог, светог редовног и другог редовног (ако има).*

– кондаци: храма светог, *Слѣва: светог редовног (ако и други свети има кондак, онда његов кондак на Слѣва, а први без Славе), И нынѣ: Пентикостара: РѣдоватнѣмѸ мѣронѡснцѣмѸ (крѡмѣ гѣгѡ полѣеѣнѣгѡ).*⁵¹

– осталих седмица:

тропари: *васкрсан, храма Богородичиног или храма светог, светог редовног (ако има).*

кондаци: храма светог, *Слѣва: светог редовног, И нынѣ: Пентикостара.*

– у попразницишту Преполовљења и Спасовадне:

– тропари: *Празника, храма Богородичног или храма светог, светог редовног (ако има).*

– кондаци: храма светог, *Слѣва: светог редовног, И нынѣ: Празника.*

Б. СУБОТОМ:

као под А.

⁵⁰ *Пентикостар*, понедељак Томине недеље.

⁵¹ *Пентикостар*, понедељак Недеље Мироносица.

Прокимен:

Прокимен, ѿлнѣѣ и причастан
 – седмичних дана и суботом: Празника
 Ако је свети са Бденијем: Празника и светог.⁵²
Апостол и Јеванђеље:

Апостол и Јеванђеље: најпре дана, па светог; тако и у суботу,⁵³ иако је свети са Бденијем.

Уместо Достојно

Ирмос девете песме до Оданија (сем на Преполовљење и Оданије му, кад се пева Ирмос девете песме Преполовљења).⁵⁴

На Спасовдан, Духове, Попразништво и Оданије им: њихов Ирмос девете песме.

У суботу уочи Духова: *Достојно ѣтъ.*

Уместо Видѣхомъ свѣтъ

Хрїстоъ воскресе једанпут до Оданија Пасхе. После тога до Оданија Спасовадне: тропар Спасовадне. У суботу уочи Духова: тропар Спасовадне или *Гл҃венною мудрости*, Од Духова: *Видѣхомъ свѣтъ.*

По Слава Тебѣ, Хрїсте Бже: Хрїстоъ воскресе трипут, па *Слава, ѿ нынѣ.*

А на другим службама – на Вечерњи и Јутрењи – није назначено пред Отпустом певање: *Хрїстоъ воскресе.*⁵⁵

⁵² Свети Георгије.

⁵³ Типик.

⁵⁴ Пентикостар.

⁵⁵ Никољскиј, *Пособије к изученију устава богослуженија Православнија цркви*, Сант Петербург 1900, 640.

У Недељу Томину: зрѣ: вѣдѣти подобаетъ ꙗко ѿ Неделѣ
 Доминѣ до ѿданїа праздника Пасце по начелномъ стихоу, по
 внигда рецѣи іерію: Благословенъ Богъ. Потомъ: Христосъ воскресъ
 (трипут). Таже Пресвѣтѣа Тронце ѿ Отче нашъ ѿ проче. Сице
 творимъ на всѣхъ трисвѣтѣныхъ.

V
БЛАГОВЕСТИ

Знај: ако Благовести падну у који било дан сем суботе и недеље (до Цвети), служба је по чину изложеном у *Минеју* под 24. мартом.

ОСНОВНА ПРАВИЛА

А. АКО БЛАГОВЕСТИ ПАДНУ У СВЕТОЈ ЧЕТРДЕ-СЕТНИЦИ у постан дан (то јест, у који било дан седмице сем суботе и недеље):

Уочи Празника сем у недељу, служи се Литургија пређеосвећених дарова, на којој се по Великој јектенији катизма не узима.

– На *Господи воззвахъ*: стихире: *Триода* самогласна по двапут, подобне 3, Празника 5, *Слава*, *И њинѣ*: Празника. Вход. Прокимен *Триода*. Паримије *Триода* и Празника 3; потом: *Да исправитсѧ*.

Ако се не би служила Пређеосвећена литургија:

– На *Господи воззвахъ*: стихире: подобне *Триода* 3 и Празника 5, *Слава*, *И њинѣ*: Празника. Вход. Прокимен и Паримије *Триода*. Паримије Празника 3; и одмах *Сподоби Господи*; Јектенија. Стиховње: самогласне *Триода* 2 (писане на *Господи воззвахъ*), мученичан 1, *Слава*, *И њинѣ*: *Днесь радостъ* (са стиховњих Празника).

Тропар: Празника једанпут.

Јектенија, три велика поклона и Отпуст.

На трпези: уље и вино.

ПОВЕЧЕРЈЕ ВЕЛИКО:

По првом Трисветома: тропар Празника; по другом Трисветома: кондак Празника. По *Слава въ вѣшнихъ*: литијске стихире Празника, *Слава*, *И њинѣ*: *Благовѣстѣветъ Гавриилъ*.

Стиховње: Празника. На Освећењу хлебова: тропар Празника трипут. И даље Бденије (Јутрења) по обичају.

ЈУТРЕЊА:

На Бѡг Гѡсподь: тропар Празника трипут. По првој катизми: оба седална *Триода* (не гласа), без јектенија; по другој и трећој катизми: Мала јектенија и седални *Празника*. Полијелеј и остало Празника.

Канон Празника на 14; Катавасија Празника. Где има трипеснец: канон Празника на 6 и трипеснец на 8; Катавасија трипеснеца. Уместо *Величнѣ дѡшлѡ моѡ*: тропар 9. песме с празничним припевом и трипеснеца с припевом: *Слѡва Тѡбѣ, Бѡже нѡшѣ*.

Светилан и Хвалитне стихире Празника. Мало славословље. Стиховње *Триода*, *Слѡва*, *И њнѣ*: Празника. Благо *ѣсть* једанпут; тропар Празника једанпут. Јектеније; на крају три велика поклона и Час први.

НА ДАН ПРАЗНИКА:

Литургија Светог Јована Златоуста почиње Вечерњем. Катизме нема. На Гѡсподн *воззвѡхѣ*: стихире: *Триода* самогласна дана 2, подобне 3 (мученичан се не узима), Празника 3, Арханђела 3 (уз 11. стихиру припев: *Творѡи ѡггелы*), *Слѡва*, *И њнѣ*: Празника. (Свештеник за то време чини Проскомидију.) Вход са Јеванђељем, *Свѣте тѣхѡи*, Прокимен и паримије дана, две паримије Празника (писане уочи Празника иза три редовне). Мала јектенија. Трисвето. Апостол и Јеванђеље Празника. Потом се наставља Литургија Златоустова. Уместо *Достѡјно*: Ирмос Празника.

НА ДАН ПРАЗНИКА УВЕЧЕ: Повечерје мало.

Б. АКО БЛАГОВЕСТИ ПАДНУ У КОЈУ СУБОТУ ВЕЛИКОГ ПОСТА:

УОЧИ ПРАЗНИКА: на Господн *воззвѣхъ*: као под А.; само после паримија дана узимају се свих пет паримија Празника; остало све као под А и на Јутрењи се не узима ништа из *Триода*, но све Празника (четверопеснец *Триода* узима се у четвртак претходни на Повечерју), и Славословље велико. Литургија Златоустова, с обичним почетком (не Вечерњом). Блажена од 3. и 6. песме канона Празника.

В. АКО БЛАГОВЕСТИ ПАДНУ У КОЈУ НЕДЕЉУ ПОСТА, НА КОЈИ ПОКРЕТНИ ПРАЗНИК И ОСТАЛЕ СЛУЧАЈЕВЕ: види у Марковим главама *Минеја* или *Триода*.

Пази: Ако Благовести падну до Лазареве суботе, празнују се три дана: дан Претпразништва, дан Празника и дан Оданија. Ако падну у суботу Лазареву, онда два дана: Претпразништво и Празник – без Оданија.

Падну ли на Цвети и у дане Велике и Светле недеље, онда само један дан, без Претпразништва и Оданија.¹

СУТРАДАН по Празнику Благовести, то јест на дан Оданија, празнује се Свети архангел Гаврило.

УВЕЧЕ на сам дан Благовести служба је већ Оданију Празника, и састоји се из Вечерње и Малог повечерја (ако је Вечерња била 25. марта није вршена у почетку Литургије) или само Малог повечерја (ако је Вечерња била 26. марта

¹ С. Булгаков, *Настољнаја књига*, Харков 1900, 123.

у почетку Литургије). Ако је 26. марта дан у који бивају велики поклони (то јест, ако није субота и недеља), то поклони уз молитву: Гóсподи њ Владыко бивају на Вечерњи и на Повечерју 25. марта.

На Јутрењи, уместо Бóгъ Гóсподъ, поје се ѿлнлѣа с тројичним тропарима.²

² Типик, 26. март, треће зрн; Никољски, Пособије..., 556.

VI

О ПОСТУ
ПРЕКО ЦЕЛЕ ГОДИНЕ

А. БОЖИЋНИ И ПЕТРОВСКИ ПОСТ:

а. понедељком, средом и петком: без уља и вина.

б. уторком и четвртком: уље и вино.

в. суботом и недељом: риба, уље и вино.

– Ако у понедељак, уторак и четвртак падне свети са Великим славословљем, разрешава се на рибу. У среду и петак, само уље и вино.

– На храмовног светог или светог са Бденијем, у среду и петак разрешава се риба.¹

– Од 20. децембра (искључно) не разрешава се риба ни суботом ни недељом.²

Б. ВЕЛИКИ ПОСТ:

а. понедељком Прве седмице не једе се; исто тако и у уторак; у среду, после Литургије пређеосвећених дарова, поставља се хлеб, јело од поврћа и укроп (топла вода) с медом. (По Евергетидском типикју, не једе се само први дан Чисте седмице, а у друге дане њене: хлеб, сочиво квашено водом, сирово зеље и поврће).³

б. суботом и недељом: разрешава се на уље и вино (У Хиландарском типикју и октоподе)

в. осталих седмица: пет дана сухоједење (без уља и вина)

г. на празник Првог и Другог обретења главе Претечине (24. фебруара) и Четрдесет мученика (9. марта): два јела са уљем и вином; ако падну у среду или петак: само вино, без уља. (Падну ли у који дан Прве седмице поста, служба им се преноси у Сирну недељу или Теодорову суботу.)

¹ Типик, гл. 33.

² Типик, гл. 48.

³ В. Ђоровић, *Списи Светог Саве*, 63.

д. на уље и вино разрешава се дан уочи Благовести и појутарје тог Празника (ако падну до б. недеље у уторак, четвртак, суботу и недељу), такође и четвртак Акатисне недеље (а у петак само на вино), но: **ВНИМАЮЩІИ ЖЕ СІСТІСА, ВОЗДЕРЖАНІЮ ПРИЛЖАТЪ.**

ђ. на Лазареву суботу: икра.⁴

е. на Цвети: риба и вино.

ж. на Велики четвртак: јело с уљем и вино.⁵

з. на Велику суботу: вино.⁶

– Риба се разрешава на Благовести ако падну до Велике недеље; ако падну од Великог понедељка до Великог четвртка: на уље и вино; на Велики петак: само на вино; на Велику суботу: само диаклизма пред црквом,⁷ и на Цвети.

(Монах који својим лакомством разори свету Четрдесетницу једући рибу, сем Благовести и Цвети, да се не причести на Пасху; но да се каје друге две недеље уз 300 поклона дневно.)⁸

В. ГОСПОЈИНСКИ ПОСТ:

а. понедељак, среда и петак: сухоједење.

б. уторак и четвртак: кување без уља.

в. субота и недеља: уље и вино.

– на Преображење: риба.⁹

⁴ Типик, гл. 49.

⁵ Студијски типик: вино.

⁶ По грчким и црквенословенским Типицима, на Велику суботу, по отпуну Литургије даје се братији хлеба, по шест смокава или урми и чаша вина.

⁷ Типик Евергетидски.

⁸ Типик, гл. 32.

⁹ Типик, гл. 33.

Г. НА КРСТОВДАН И УСЕКОВАЊЕ: уље и вино, без рибе.¹⁰

Д. СРЕДА И ПЕТАК ПРЕКО ГОДИНЕ: као уз Петров пост (без уља и вина).

¹⁰ По српским рукописима: без уља – Дечански рукопис, *Требник XVI ...*, бр. 70.

VII

РАЗРЕШЕЊЕ ПОСТА
ТОКОМ ГОДИНЕ

На Божић и Богојављење, кад падну у среду и петак: *Разрѣшѣемъ оубѣ мѣрѣне на мѣсо, монаси на сырѣ и ѡнца, и ѡдѣмъ оубѣ ѿ рѣткѣ хрѣтова по всѣ дни, до навечерѣа стѣгѣ бѣгѣвленїа.* Тада нема ни метанија ни у цркви ни у келијама.¹

НА БАДЊИ ДАН И КРСТОВДАН (уочи Богојављења) једу се укрусѣ и пије чаша вина; а по Отпусту Вечерње једе се са уљем. То се свакако односи кад ови дани падну у суботу и недељу, јер иначе Литургија почиње Вечерњом.

У ПЕТАК ПРЕД БОГОЈАВЉЕЊЕ, кад оно падне у недељу и понедељак, врше се Царски часови, *И въ тоѣ дѣнь ѡдѣмъ сырѣ и ѡнца.*²

Кад Божић падне у недељу и понедељак, Царски часови се врше у петак, па је пост на води. Литургија тада не бива никаква.

СЕДМИЦЕ О МИТАРУ И ФАРИСЕЈУ (због јерменског арцивуријевог поста – због разорења Ниниве) разрешавају се мирјани на месо: *Мы же монаси на кѣждо дѣнь, се же въ средѣ и пѣтокъ, вѣшѣемъ сырѣ и ѡнца, въ ѡ-и часѣ.*³

СИРОПУСНЕ НЕДЕЉЕ (због Тетрадита и Јаковита) разрешава се на сир и јаја средом и петком – но једанпут на дан, по Вечерњи.⁴

СВЕТЛЕ И ДУХОВСКЕ СЕДМИЦЕ разрешавају се мирјани на месо, монаси на сир и јаја.⁵

¹ Типик, гл. 48.

² Типик, гл. 48.

³ Типик, гл. 49.

⁴ Типик, гл. 49.

⁵ Типик, гл. 49.

ПОНЕДЕЉКОМ, СРЕДОМ И ПЕТКОМ ЦЕЛЕ ПЕДЕ-
СЕТНИЦЕ разрешава се на уље и вино.⁶

У СРЕДУ ПРЕПОЛОВЉЕЊА, СРЕДУ ОДАНИЈА
ПАСХЕ и ПРАЗНИК СВЕТОГ ЈОВАНА БОГОСЛОВА (8.
мај), кад падну у среду и петак, разрешава се на рибу.⁷

ПЕТРОВДАН И ВЕЛИКА ГОСПОЈИНА, кад падну у
среду и петак, разрешавају се на рибу, вино и уље.⁸

СРЕДОМ И ПЕТКОМ ВАН ПОСТА, кад падне свети
са Великим славословљем, свакако да се разрешава на
уље и вино (док се тако разрешава уз Божићни пост); а са
Полијелејем, и на рибу.

⁶ *Типик*, гл. 33.

⁷ *Типик*, гл. 33.

⁸ За Велику Госпојину *Типик* наводи: и ако падне у понедељак, да се
мирјани разрешавају на месо, сир и јаја; а монаси само на рибу и вино.

О ДВАНАЕСТОДНЕВИЈУ

„Блажењејшег митрополита кир Марка Ефеског, о Празнику Просвећења (Богојављења), односно Дванаестодневију: да као што смо примили од отаца наших, тако држимо у свим нашим црквама, те разрешавамо цело дванаестодневије – сем последњег дана који је наврчје (...), јер у њега постимо ако падне и у суботу и у недељу према правилу Теофиловом. Осим њега, као последњег и дванаестог дана Празника, разрешавамо и ако буде среда и петак. А петак у који се певају тропари часова и Девети час са Вечерњом нисмо дужни постити, пошто је у Дванаестодневију. А онај који указује на Девети час и Вечерњу, нека се сети да и у среду и петак Сирне (седмице) појемо Девети час и Вечерњу, али не мање једемо сир и јаја.“¹

ВЪ ДВАНАДЕСАТНХЪ ЖЕ ДНІН ПО ХРТОВѢ РЖТВѢ, Н ВЪ СЕДМИЦѢ ПЕНТИКОСТНѢ, Н ВЪ СЕДМИЦѢ ПРѢЖДЕ МЕСОПЪСНѢ, Н ВЪ СЕДМИЦѢ СЫРНѢ, Н СВѢТЛЮЮ РАЗДРѢШАѢМЪ Н ВЪСЕ. ВЪ СРѢДѢХЪ ЖЕ Н ПЕТЦѢХЪ ВСЕЙ ПАДЕСАТНИЦИ, МАСЛО Н ВІНО ТОЧІЮ.

Зри: Подобаѣтъ вѣдѣти н се ѡкш въ попраздньствѣн владичнѣхъ праздникъ единою ѡденіѣ не творимъ, нь ѡмы двѡщѣ, н пиѣмъ вно.²

¹ Грчки *Минеј*, 6. јануар по освећењу вода, стр. 79, издање Апостолики Диакоניה, Атина 1970.

² *Псалтир с посљедованијем*: Винценца Вуковића, Венеција 1546. година.

ЛИТЕРАТУРА:

Поред богослужбених књига: *Минеја, Октоиха, Триода, Псалтира, Паримеја, Ирмологија* и других, за писање овог Типика користио сам и следеће књиге:

Тѣпѣковъ, сіѣсть оуставъ, Москва, Сѣнодальная Тѣпѣграфіа, 1866.

Кратко изображеніе церковнаго устава, Москва 1866.

Архиепископ Вениамин, Новая скрижаль или пополнительное объясненіе о церкви, о литургіи и всѣхъ службахъ и оутваряхъ церковныхъ, Москва 1803.

Константинъ Никольскій, Пособіе къ изученію Устава богослуженія православной Церкви, С.-Петербургъ 1894.

С. В. Булгаков, Настольная книга для священно-церковно-служителей, Типографія Кіево-Печерской Успенской Лавры, Кіевъ 1913.

ВЕЛИКИ ТИПИК (Устав црквени), саставио протојереј Василије Николајевић, треће издање, Сремски Карловци 1929.

ВЕЛИКИ ТИПИК (Устав црквени), саставио протојереј Василије Николајевић, IV, исправљено и допуњено издање, Београд, 1984, Издавач: Свети архијерејски синод Српске православне цркве.

МАЛИ ТИПИК, приредио Милан Мратинковић, Београд 1959. Издање Свети архијерејски синод СПЦ.

ПРАВОСЛАВНА ЛИТУРГИКА или Наука о богослужењу Православне источне цркве, први опћи део, израдио презвитер др Лазар Мирковић, Сремски Карловци, 1918.

САДРЖАЈ:

<i>Патријарх српски Иринеј – Реч уз ово издање</i>	5
<i>Уводно слово – Патријарх српски Павле</i>	7
ОПШТЕ ПРИМЕДБЕ	11
I ОД НЕДЕЉЕ СВИХ СВЕТИХ ДО ВЕЛИКОГ ПОСТА	19
II ВЕЛИКИ ПОСТ	65
III ОД ЛАЗАРЕВЕ СУБОТЕ ДО ВАСКРСА	91
IV ОД ТОМИНЕ НЕДЕЉЕ ДО НЕДЕЉЕ СВИХ СВЕТИХ	101
V БЛАГОВЕСТИ	121
VI О ПОСТУ ПРЕКО ЦЕЛЕ ГОДИНЕ	127
VII РАЗРЕШЕЊЕ ПОСТА ТОКОМ ГОДИНЕ	133
О ДВАНАЕСТОДНЕВИЈУ	137
Литература	139

САБРАНА ДЕЛА ПАТРИЈАРХА ПАВЛА
ОПШТИ ТИПИК

Приредили:

Протојереј-ставрофор Владимир Вукашиновић
Монах Давид Перовић
Градимир Станић

Уредник Издавачкој фонда

Протојереј-ставрофор
Владимир Вукашиновић

Издавач:

ИЗДАВАЧКИ ФОНД
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ
АРХИЕПИСКОПИЈЕ БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКЕ
11000 Београд, Краља Петра Првог 5
Тел: (011) 30 25 105; Факс: (011) 32 81 884
www.izdavackifond.rs
e-mail: izdavackifond@spc.rs

За издавача:

Зоран Вучић

Ликовно-графички уредник:

Јован Жељко Рајачић

Коректура:

Градимир Станић

Штампа:

Штампарија Српске патријаршије
Београд, Краља Петра Првог 5
Тел: (011) 30 25 106
e-mail: stamparija@spc.rs

Тираж: 2.000 примерака

Београд, 2010.

ISBN 978-86-84799-45-8

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

271.2-532.2(035)

ПАВЛЕ, српски патријарх, 1914-2009

Општи типик : преко целе године /
патријарх српски Павле. - Београд : Издавачки
фонд Српске православне цркве Архиепископије
београдско-карловачке, 2010 (Београд : Српска
патријаршија). - 137 стр. ; 21 см. -
(Сабрана дела патријарха Павла ; књ. 6)

Тираж 2.000. - Стр. 5-6: Реч уз ово издање /
патријарх српски Иринеј. - Напомене и
библиографске референце уз текст. -
Библиографија: стр. [139].

ISBN 978-86-84799-45-8

COBISS.SR-ID 176044300